

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.
Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadósért felelős: **Forster Géza** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Szilassy Zoltán** az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ „OMGE.” KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó

Bánó Jenő ur, Mexikó köztársasági állam fő-konzulja, egyesületünk ipari és kereskedelmi szakosztályának felkérésére 1904. évi márczius hó 12-én (szombaton) délután 4 órakor a „Köztelek” nagytermében (IX., Köztelek-u. 8. II. em.) felolvasást tart a kivándorlás eltereléséről s az ezzel összefüggő gazdasági, ipari és kereskedelmi érdekekről, különös tekintettel Mexikóra.

Az érdeklődőket ezen érdekes felolvasásra meghívja

Forster Géza,
az OMGE. igazgatója.

Szuperfoszfát műtrágyaközvetítés.

Az OMGE. szuperfoszfát műtrágyaközvetítő központi irodája 48 fillérért közvetíti a 19—20¹/₂%-os és 49 fillérért a 16—18%-os szuperfoszfát kilogrammperezentjét a megrendelő állomására. Fizetési feltételek: 1 hónapon belüli fizetés esetén 3% engedmény, 6 hóig kamatmentesen, azontul az osztr. magy. bank mindenkori kamatlábánál 1¹/₂%-kal magasabb kamatfizetéssel. Megrendelések e feltételek alatt csak teljes vagonrakományokra fogadtnak el; kisebb szállítmányoknál megtérítendő a vagonrakomány és darabáru közötti szállítási díjkülönbözet. Megrendelések az OMGE. műtrágyaközvetítő irodájához (Budapest, IX. Köztelek-utca 8. sz.) intézendők, mely kívánatra a részletes szállítási feltételeket is közli. A részletes közvetítési feltételek a Köztelek 1903. évi 99. és 101. számaiban már megjelentek és mindenről bő tájékoztatást nyújtanak.

Az állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.

(1904 márczius 5-én.)

Jelen voltak Tormay Béla elnöke alatt: a földmivelési miniszterium részéről: **Bárdossy Jenő** dr. min. tan., Budapest székesfőváros

tanácsa részéről: **Breuer Abert**, **Preuszner Ferencz**, a székesfővárosi vásárgazgatóság részéről: **Utry József** vásárgazgató, Budapesti Hentesipartestület részéről: **Bittner János**, **Marschall P. Ferencz**, az Országos Magyar Állatkereskedelmi Egyesület részéről: **Braun Gyula**, a gazdasági egyesületek részéről: **Abauj-Tornamegyei G. E.**: **Rácz Imre**, **Szalay László**, **Szilágyi Gusztáv**, **Bács-Bodrogmegyei G. E.**: **Rácz Görög**, **Békésmegyei G. E.**: **Beliczey Géza**, **Baranyamegyei G. E.**: **Forster Jenő**, **Csikmegyei G. E.**: **Györfly Gyula** dr., **Erdélyi G. E.**: **Barcsay Domokos**, **Horváth Artur** báró, **Wass Béla** gróf, **Tokaji László**, **Esztergomi G. E.**: **Dankó István**, **Fokányi László**, **Hevesmegyei G. E.**: **Malatinszky György**, **Hontmegyei G. E.**: **Jankovich Béla** ifj., **Nyitra-megyei G. E.**: **Emőd József**, **Velesey József**, **Somogyi G. E.**: **Hoyos Miksa** gróf, **Pestmegyei G. E.**: **Forster Aurél**, **Serfőző Géza**, **Munkácsy József**, **Sármegyei G. E.**: **Bujánovics Gyula**, **Szabolcsmegyei G. E.**: **Várady Sándor**, **Temesmegyei G. E.**: **De Pottere Bruno**, **Kardeván Ernő**, **Tolnamegyei G. E.**: **Molnár József**. Jelen voltak továbbá: **Blantz Jenő**, **Hutyra Ferencz** dr., **Keller Gyula**, **Kürchner Lajos**, **Krompecher Szilárd**, **Libits Adolf**, **Mike János**, **Murányi Nándor**, **Pécsy József**, **Pirkner János**, **Renner Gusztáv**, **Reusz Henrik**, **Sierbán János**, **Szevera Károly**, **Szevera Károly** ifj., **Sperling József**, **Szilgyi Tamás**, **Wüest Jenő**, **Wagner Ernő** és **Wittmann János** szakosztályi tagok. A tisztviselőkar részéről: **Forster Géza** igazgató, **Szilassy Zoltán** szerkesztő-titkár és **Jeszenszky Pál** titkár, mint előadó.

Tormay Béla a szakosztály elnöke üdvözlővén a megjelent tagokat, az ülést megnyitja s felkéri előadót, hogy az állatorvosi közszolgálat államosításáról szóló törvény és végrehajtási rendeletek revíziója ügyében javaslatait előterjeszteni sziveskedjék.

Jeszenszky Pál terjesztette elő ezután terjedelmes indokolás kapcsán javaslatait, melyek alapján kimerítő vita indult meg.

Az előadó határozati javaslatai fölött megindult vitában résztvettek: **Tormay Béla**

elnök, **Emőd József**, **Forster Géza**, **Tokaji László**, tövisi **Rácz György**, **Jankovich Béla**, **Hutyra Ferencz** dr., **Bittner János**, **Bárdossy Jenő** dr., **Schlesinger Gyula**, **Wittmann János** és előadó.

A szakosztályban több oldalról azon óhajlás nyilvánult meg, hogy a kérdésben lefolyt vita bizalmas jellegénél fogva nyilvánosságra ne hozassék. A szakosztályban folyt vitáról ennek folytán tudósítást nem közlünk.

A szakosztály az előadó által előterjesztett javaslathoz hozzájárult s annak alapján sürgős felterjesztést intéz a földmivelésügyi miniszterhez.

Gazdák köszönete Darányinak.

Darányi Ignác dr. nyolcz éven át volt Magyarország földmivelésügyi minisztere. Amikor földmivelésügyi miniszter lett, az egész ország szívesen üdvözölte őt a mezőgazdasági ügyek élén, de a működése iránti bizalom csak előlegezett volt, mert **Darányi** közéleti működését ezen a téren alig ismerte más, mint az OMGE. legbensőbb vezetői, akikkel mint az egyesület ügyésze számos éven át együtt működött. Most pedig, amidőn a kormányváltáskor tárczáját letette, az egész ország osztatlan elismerése, tisztelete és szeretete párosulva az őszinte sajnálkozással kísérte őt a magánélet csendesebb vizeire. A székfoglalás és az attól való megválás között eltelt nyolcz esztendő törekvései, működése és eredményei azonban fényesen igazolták azt az előlegezett bizalmat, melylyel **Darányi** működése elé kinevezésekor tekintettünk.

Darányi volt az az első földmivelésügyi minisztere Magyarországnak, aki kezét mindig a magyar mezőgazdaság

Ne vásároljunk addig, míg kérdést nem tettünk!

elsőrendű lóherelevél védjegyű THOMASSALAK-LISZTRE

nézve. Ajánlunk:

4 havi hitel vagy 20% p. eng. mellett

Bubenő	paritással 29 ¹ / ₂ fillérrel, összfoszforsav kg. %-ként,	33 ¹ / ₂ fillérrel, citromsavban oldható tartalommal, kg. %-ként
Simbach	29 ¹ / ₂ " " " "	33 ¹ / ₂ " " " "
Troppau	29 ¹ / ₂ " " " "	33 ¹ / ₂ " " " "
Fiume	32 " " " "	38 " " " "
Passau	30 " " " "	34 " " " "

(18%-20% foszforsav, ebből 80—90% citromsavban oldható.)

Favardijut minden állomásra közöljük!

Beltartalomra mérvadó a Magy. kir. vegyikísérleti állomás Magyar-Óvárott.

Figyelmeztetjük t. tagjainkat a 4 év óta nyújtott 3%-os évi visszatérítésre.

Magyar Mezőgazdák Szövetkező, Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 31. szám.

Mai számunk 16 oldal.

űtőerén tartva, mint a jó orvos, nemcsak a meglévő bajok meggyógyítására törekedett, hanem a bekövetkezendőknek igyekezett elejét venni. Ezért mondhatjuk, hogy az ő kormányzati működése alatt nyert polgárjogot az öntudatos agrárpolitika a kormányzat körében. A mezőgazdasági termelés technikájának fejlesztésével, az értékesítés szervezésével, a mezőgazdaságnak kedvezőbb közigazdasági és tarifa-politika kezdeményezésével egyidejűleg a társadalmi erőket igyekezett szervezni, hogy ezekkel karöltve az ő szociális politikájának biztos érvényesülésére megfelelő alapot teremtsen. Soha senki előtte hathatóssabban nem igazolta, hogy a magyar gazdaságszervezésével, ezen szervezetenek helyes irányban való vezetésével, kellő feladatkör biztosításával mekkora nagy erőt lehet a kormányzatnak a maga helyes céljai megvalósítására biztosítani. A kölcsönös bizalomból egy oly viszony keletkezett, amelynél fogva bátran állíthatjuk, hogy Darányi a magyar gazdáknak igazán hivatalos vezérévé lett.

A magyar gazdaságszervezés, mely nemes céljait minden körülmények között önzetlenül szolgálja, a távozó minisztert nem teszi a letűnt nagyságok lomtárába, ahol lassankint még emlékét is a por temesse el. Az az erő, mely Darányi minisztersége alatt az ő közreműködésével oly hatalmas arányokban föléledt, alkotásokra vágyik, folytatni és befejezni a kezdeteket és ezek kiegészítésére új műveket kezdeni, hogy teljesen befejeződjenek a magyar mezőgazdasági ügyek reformációja, javára az egész ország nemzeti irányu fejlődésének és megerősödésének. A gazdaságszervezés és hálája ezért Darányi iránt miniszterségének megszűntével nem enyészhetett el, sőt kétszeres erővel tör elő, mert az ő kormányzati működése alatt készült el az a biztos alap, amelyről utódjai se térhetnek le, ha csak mezőgazdasági fejlődésünk szépen megindult ügyét a régi téspedésbe juttatni nem akarják. Ez a lélektani magyarázata annak a szép ünnepségnek, amely márczius hó 6-án a „Köztelek” dísztermében lefolyt.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja, a múlt év őszén tartott nagygyűlésén elhatározta, hogy Darányi Ignácot a miniszteri széktől való megválása alkalmából feliratilag biztosítja hálájáról és rokonszenvére azokról a hervadhatatlan érdemekért,

amelyeket nyolcz évi minisztersége alatt a magyar földművelésügyi szolgálatában szerzett. Az üdvözlő feliratot 53 szövetkezett gazdasági egyesület képviselői s az OMGE.-nek 1700 tagja írta alá. Ennek a feliratnak ünnepélyes átadása folyt le vasárnap a Közteleken a gazdaságszervezés számos kitűnőségének részvételével.

Jelen voltak: Dessewffy Aurél gróf az OMGE. elnöke, Pallavicini Ede őrgróf alelnök, Bathó Ferencz, Beőkönyi Victor, Buday Barna, Bolla Mihály, Bernát István, Balázs Árpád, Dessewffy Emil gróf, Darányi Gyula dr., Forster Géza, Emödy József, Emich Gusztáv, Galgóczy Károly, Gaál Jenő dr., Hutya Ferencz dr., Jeszenszky Pál, Hoyos Miksa gróf, Kodolányi Antal, Kostyán Ferencz, Kűszler Henrik, Kállay András, Kvassay Jenő, Koppély Géza, Kosutány Tamás dr., Kirchner Lajos, Körter István dr., Lónyay Ferencz dr., Libits Adolf, Mike János, Murányi Nándor, Nick Ede, Németh József dr., Oláh József, Paikert Alajos dr., Perlaky Elek, Rainprecht Antal, Rittinger Béla, Ráosz Imre, Reusz Henrik, Sággy Gyula, gróf Széchenyi Imre, Szent-Iványi Zoltán, Szilassy Zoltán, Szabó Ferencz, Székács István, Tormay Béla és még számosan az egyesület vezérfiai közül.

Makfalvay Géza államtitkár és Hertelendy Ferencz zalamegyei főispán az ünnepélyről való távolmaradásukat kimentették.

Amidőn a volt miniszter a Köztelek dísztermébe lépett, a jelen voltak dörgő éljenzéssel fogadták és mély szeretettel vették körül Darányit, ki olaszországi hosszabb tartózkodása után kipihenve, fiatalos rugékonysággal forgóldott tisztelői körében, mindenkihez lévén egy-egy szíves szava.

Darányi, volt földművelésügyi miniszternek az albumszerű és zománccos díszítésű tokba foglalt üdvözlő iratot Dessewffy Aurél gróf, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke a következő nagyhatású beszéd kíséretében nyújtotta át:

Nagy meglepedésemre és örömmre szolgál, hogy tolmácsa lehetek a december 13-iki közgyűlésnek, amely elhatározta, hogy mint az összes gazdasági egyesületek szövetsége is ragaszkodásunknak, szeretetünknek és elismerésünknek adjunk kifejezést azon tevékenység és működés felett, amelyet Excellenciád 8 évig mint földművelési ügyeink élén álló kifejtett. Örömmre szolgál, hogy kifejezést adhatok, hogy nemcsak azon rokonszenven, melyet Excellenciád mindig tanusított működésünk iránt, nyilvánult meg gazdaságszervezésünkben, hanem rokonszenvenessé tették nagyméltóságod működését azon nagy alkotásai, amelyekkel egy magyar földművelési politikát inaugurált, amelyet, sajnos, azelőtt nekünk nélkülözni kellett. (Igaz! Ugy van!) Ez az, ami bennünket háláérzetünk kifejezésére indított, mert Excellenciád fel tudta találni az utat és módot, amely által a mi működésünk, amely az előbbi években sokszor hidegséggel fogadtatott, Excellenciád működése alatt az államkormányzat által jobban lett méltányolva (Igaz! Ugy van!) és mind tágabb

körökben ismertetett el s mindezt Excellenciádunk köszönhetjük.

A másik, amit meg akarok jegyezni, hogy Excellenciád volt az első, ki a szociálpolitika terén kezdeményezésével a kisember érdekeit karolta fel és ezáltal bennünket s a gazdasági egyesületi működést egy oly irányzatba vitte bele, amely ha tán még ma nem is ismertetik el, de én meg vagyok győződve, hogy az utókorban meg fogja találni kifejtődését és a történelem igazat fog nekem adni abban, hogy Excellenciádunk ezen működése áldásdus lesz a jövőre nézve. (Igaz! Ugy van!) A magyar föld fenntartása iránti meleg érzetét mutatta Excellenciád minden működésében egy nemzeti, mint szociálpolitikai irányban, mert hiszen csak ez a két irányzat az, amelylyel hazánkat és édes magyar földünket fenntarthatjuk. (Lelkes éljenzés. Ugy van! Igaz!)

Szabadjon azon reményemnek kifejezést adni, hogy ha Excellenciád most már a földművelési ügyek vezetésétől visszavonult is, ezt nem lehet definitívnek vennünk, mert az országnak ilyen emberekre, mint Excellenciád, szüksége van. (Igaz! Ugy van!) Kíváncsom és óhajtom, hogy ha most pihenni fog is egy ideig, be fog következni azon idő, midőn ugy a társadalmi munka terén, mint esetleg a kormányzati ügyekben is Excellenciád azon irányzatot, amelyet oly szép sikerrel tudott előmozdítani, az ország szolgálatában újból fel fogja venni. Bátor vagyok Excellenciádunk ezen üdvözlő iratot átadni, melyben 53 gazdasági egyesület ragaszkodását, szeretetét, tiszteletét fejezi ki s legyen ez csekély elismerése azon sok szolgálatoknak, melyeket Excellenciád hazánknak és nemzetünknek tett. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Az OMGE. elnökének beszédére Darányi Ignác mélyen meghatva következőleg válaszolt:

Nagyméltóságú elnök ur! Mélyen tisztelt uraim!

Mindenekelőtt hálás köszönetet mondok Nagyméltóságodnak nemcsak azon meleg szavakért, amelyeket hozzám intézni méltóztatott, hanem hálás köszönetet mondok azon bölcs tanácsokért, azon gazdag tapasztalatokért, amelyekkel támogatni kegyes volt s amit talán legelől kellett volna mondanom: azon hazafias önzetlenségért, amely Nagyméltóságodot nemcsak velem való viszonyában, de egész nyilvános működésében is jellemzi. (Éljenzés.) Hálás köszönetet mondok az OMGE. és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének azon támogatásáért, amelyben engem nyolcz éven át jó és rossz napokban egyformán részeltetni szívesek voltak. Ha ezen nyolcz év alatt ugyan nem annyi sikert, mint amennyit Nagyméltóságod nekem tulajdonítani méltóztatott, hanem ha mégis tán némi eredményeket sikerült elérnem: annak magyarázata az, hogy nemcsak a gazdákért iparkodtam dolgozni, hanem a gazdákkal együtt és a gazdák közbenjöttével iparkodtam megtenni mindazt, amit tenem lehetett. (Lelkes éljenzés. Igaz! Ugy van!) Az adott erőt nekem, hogy tudtam és éreztem — és erre mindenkor hálásan emlékezem vissza, — hogy a magyar gazda-

közönség számított. Nagyméltóságú utóbbi felmutat a magy időszo losan n a nagy azt hisz méltósá beni m nem sz tekintse Még so még ébr igen tág desre.

É volt szo szabod hangsul társadal legközele kisgazda magunké mint ha amely tette és azokkép hogy a kisember kodásban Valamin fejlődik, téren a ismerete egyfélő, mely mir méltóság fogunk e

Ar illeti, arról, ha nem ker a magya meggyöz nem kér Nagyméltóságod tartó lel hogy eze az orszá kör váltó engedem a cél, a kötelesség. (Nagyméltóságú uraim! Ha ezen em meinkre, de arra is társadalo az Isten dolgozva röhasam

A be hatottan mintegy

MIELŐTT VETŐGÉPET VESZ érdeklődjön az "UNICUM-DRILL"

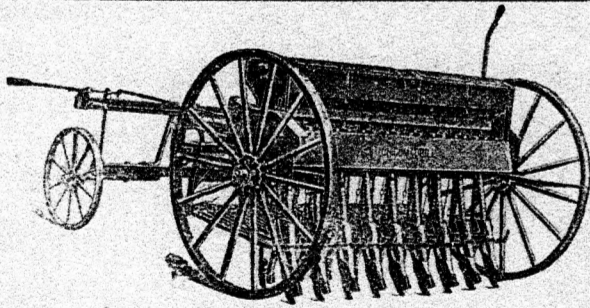
VETŐGÉPEK IRANT GAZDATÁRSAINÁL. Ezen vetőgép az egyedüli, melylyel sik és hegyes talajon egyenletesen lehet vetni, mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint 22000 darab ily vetőgép van az egész világon elterjedve, melyekről ezer és ezer elismerő nyilatkozat áll a t. GAZDAKÖZÖNSÉG rendelkezésére.

MELICHÁR FERENCZ

KIZÁRÓLAGOS VETŐGÉPGYÁRA

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 68. SZ.

Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND.

BUDA

közönség egy szívvel-lélekkel való támogatására számíthatok. Nagy az eredmény, a melyet Nagyméltóságod bölcs vezetése alatt az utóbbi években a magyar gazdák tömörülése felmutatott és én áldom a gondviselést, hogy a magyar gazdátársadalom újjáébredése azon időszakhoz van kapcsolva, amelyben hivatalosan működtem s maga ezen szövetség is a nagy millennáris esztendőben jött létre. De azt hiszem, bármily büszkén tekinthet nagyméltóságod és önök tisztelt uraim e részbeni működésükre vissza, azért megállapodni nem szabad, akár a feladat óriási nagyságát tekintsem, akár más nemzetek haladását. Még sok a tennivaló, sok gazdátársat kell még ébreszteni, buzdítani és serkenteni, még igen tág tér nyílik a gazdátársadalmi működésre.

És ha már Nagyméltóságod kegyes volt szociális működésére is utalni, legyen szabad ezen rám nézve ünnepélyes perczben hangsúlyoznom azt, hogy a magyar gazdátársadalom működésére tán e részben lesz a legközelebbi jövőben a legnagyobb szükség. A kisgazdát, ideértve a munkást is, igyekezzünk magunkhoz kapcsolni. (Igaz! Ugy van!) Valamint hajdan a magyar nemesség volt az, amely a jobbágyt magát egyenlővé tette és magához emelte (Igaz! Ugy van!) azonképpen a mi kötelességünk is az, hogy a szegény embert el ne hagyjuk, a kisember ügyét felkaroljuk, hogy az gondolkodásban, érzésben velünk egy legyen. (Ugy van!) Valamint a növényélet a fénytől és melegtől fejlődik, azonképpen azt hiszem, hogy ezen a téren a haladás, a felvilágosodás a gazdasági ismeretek népszerű terjesztésének fényével egyfelől, másfelől az emberszeretet melegével, mely minden akeziót kell, hogy áthasson Nagyméltóságod vezetése alatt nagy sikereket fogunk elérni. (Igaz! Ugy van!)

Ami pedig az én csekély személyemet illeti, legyen meggyőződve Nagyméltóságod arról, hogy én egyébre nem gondolok, egyebet nem keresek, minthogy önzetlenül szolgáljam a magyar mezőgazdaság ügyét, legyen arról meggyőződve Nagyméltóságod, hogy én egyebet nem kérek, mint egyszerű munkás helyet a Nagyméltóságod vezetése alatt álló magyar gazdátársadalmi tevékenységben. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.) Én azt hiszem, hogy ezen minőségben is tehetek szolgálatot az országnak és gazdátársaimnak. A szerepkör változik, amelyben működni fogok, megengedem, hogy kisebb a hatáskör, de nagy a cél, amely előttünk áll, ugyanaz és az én kötelességérzetem a régi marad. (Zajos éljenzés.) Nagyméltóságú elnök ur! Mélyen tisztelt uraim! Hálásan veszem át ezen emléket önöktől, ezen emlék engem nemcsak közös küzdelemre, közös törekvéseinkre fog emlékeztetni, de arra is, hogy önöknek és a magyar gazdátársadalomnak mennyivel tartozom. Bár adna az Isten erőt és időt, hogy önökkel együtt dolgozva tartozásomat bárcsak részben is leröghassam. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

A beszédek elhangzása után meghatottan szoritottak kezét a jelenvoltak, mintegy fogadalomképpen, hogy a fej-

tegetett magas eszmék megvalósítására úgy, mint a multban, a jövőben még fokozottabb mértékben fognak törekedni, mert szép hazánk nemzeti fejlődésének biztos alapja csakis a föld és mivelői fejlődésének biztos alapja, csakis a föld és mivelői legszélesebb rétegének boldogulása lehet.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Részért miveljük-e a tengerit vagy házilag?

A „Köztelek” f. évi 7. és 10. számában közzétett fenti czim alatt egy-egy cikk; miután úgy az egyik, mint a másik cikkhez még sok szó fér, nem vélek hiábavaló munkát csinálni, ha ezen kérdéssel pézeteimet és tapasztalataimat nyilvánosságra hozom.

Ami azt illeti, hogy a részes mivelésnél minden egyes részesnek egyéni nézete érvényesül, annak elejét lehet és kell is venni,

ségü volt a föld, a terméstöbblet 20 kg. volt a házi mivelés javára.

Azon előny, hogy a munkásokat jobban lánczoljuk a gazdasághoz, ha nekik részes mivelésre adunk földet, ez igaz, de azért mégis szem előtt tartandó, nehogy ezen előny tulsok pénzünkbe kerüljön.

Ha a termés 15 q. lesz, akkor a különbözet is nagyobb, pl. lesz tiszta haszon: házi mivelésnél 49.50 K., harmados mivelésnél 28.30 K., feles mivelésnél 23.80 K. és így tovább, minél nagyobb a termés, annál nagyobb lesz a különbözet a házi mivelés javára. Mig másrészt minél kisebb a termés, annál inkább fog a mérleg a részes mivelés javára alakulni pl. 8 q. termésnél lesz a házi mivelésnél 13.50 K., a harmados mivelésnél 9.50 K., a feles mivelésnél 1.40 K. veszteség és így tovább minél kisebb a termés, annál nagyobb a különbözet a házi mivelés hátrányára. Minél nagyobb tehát a termés, annál inkább helyénvaló a házi mivelés, ami nagyon természetes, mert az előállítási költség mindig egyforma lesz, akár kicsi, akár nagy a termés.

Miután 9 q. termésnél a házi mivelésnél 4.50 K., a harmados mivelésnél 3.50 K. a veszteség, a feles mivelésnél pedig 3.10 K. a

Kisérleljük meg tehát egy k. hold tengeritermesnek előállítási költségmérlegét összeállítani:

K i a d á s	bázi mivelésnél harmados mivelésnél feles mivelésnél		
	k o r o n á k b a n		
ősz szántás	10.00	10.00	10.00
tavaszi szántás	6.80	6.80	6.80
boronálás és vetés	1.50	1.50	1.50
20 kg. mag a 9 fill.	1.80	1.80	1.80
1-ső kapálás	2.40	2.40	2.40
2-ik kapálás, töltögetés, ritkítás	4.60	4.60	4.60
törés	8.00	8.00	8.00
szárvágás	2.00	2.00	2.00
hazaszállítás	5.00	5.00	5.00
adó, közköltség	4.00	4.00	4.00
kezelés, eszköz és épület amortizáció	12.00	12.00	12.00
200 q. trágya a 40 fill. ennek 1/4 része	20.00	20.00	20.00
földérték kamatja 500 K. után 4%	20.00	20.00	20.00
Összesen	98.10	76.10	56.00
B e v é t e l			
12.50 q. termés a 9 korona	112.50	75.00	58.25
tengeriszár	12.60	8.40	6.30
holdpénz	6.00	6.00	6.00
Összesen	125.10	89.40	68.55
levonva a kiadást	98.10	76.10	56.00
Marad tiszta haszon	27.00	13.30	12.55

mert a tulajdonosnak módjában áll saját akaratát érvényesíteni minden téren, csak kellő ellenőrzés és szigor gyakoroltassék.

Ami a házi mivelés után a nagyobb termést illeti, az nem igen van, ha egyenlő minőségű földön dolgoztatunk mindkét módszer szerint és ha a részesek kellőleg ellenőrzettek; nagyobb az elérhető haszon a házi mivelés alkalmával, erről később részletesen fogok szólni.

Hogy a házi mivelés után a termés rendszeren nagyobb, az onnan van, hogy olyan helyen, ahol a házi mivelés be van vezetve, részes mivelésbe rendszeren a gyengébb földet adjuk ki, míg a jobbat házilag miveljük; előfordult nálam, hogy a részes mivelésnél 230 kg. szemes tengerivel termett több, mint a házi mivelésnél és viszont, hogy a házi mivelésnél 173 kg. termett több, mint a részes mivelésnél, ismét más esetben, mikor egyenlő minő-

haszon, ez lesz körülbelül azon pont, amelyenél a feles mivelés már helyet foglalhat a számításban.

Hogy a munkásokat pedig el ne idegenítsük, hanem azokat a birtokhoz lánczoljuk, helyénvalónak tartom nekik 1 hold tengeriföldet csekély haszonbér fejében átengedni, ha nekik részes tengeri földet kár nélkül át nem engedhetünk.

Ami az amerikai példára való hivatkozást illeti, arról nekünk még korán van beszélni úgy általános, mint szociális szempontból.

Aufsatz.

MALOM- BERENDEZÉSEK **OLAJSAJTOK- ÉS GÉPEK** **KONKOLY- VÁLASZTOK**

KAPHATÓK **GRAEPEL HUGÓ** GÉPGYÁROSNÁL
 BUDAPEST, V. KER., **VÁCI-UT 40-46. SZ.**

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Huttyra Ferencz.

Gümőkór elleni védekezésről.

(A gümőkór irtása a mezőhegyesi m. kir. ménesebirtokon.)

III.

A eredeti Bang-féle eljárást, miként említettük, többen módosítani iparkodtak abból a célból, hogy ezt egyszerűbbé, kevésbé költségessé s ezzel gyakorlatiasabbá tegyék. A módosítások különösen két irányban érvényesültek. Az egyik eljárás (Ujhelyi) abban áll, hogy a borjúk meghagyatnak anyáik alatt, az elválasztás után azonban alávetetnek a tuberkulinpróbanak s az ez alkalommal reagáló állatok kiküszöböltetnek, a többiek pedig felneveltetnek. E mellett a klinikailag beteg állatok kiselejtezése, a többieknek pedig a tuberkulinpróba alapján történő különválasztása reagálókra és nem reagálókra, megfelelő figyelemben részesül.

Ezeknek a módosításoknak értékét, szemben az eredeti Bang-féle eljárással, nézetünk szerint mindig az esetről-esetre fenforgó viszonyok tekintetbevételével kell elbírálni.

A borjúk mesterséges felnevelésének mellőzését nem egyszer szükségessé teszi az állattulajdonosok élénk ellenkezése az előtűk bonyolultnak, nehézkesnek és költségessé látszó eljárással szemben, némelykor pedig ezt megkezdik ugyan, de a jelentkező hasmenés miatt abbahagyják és a folytatására semmiképpen sem bírhatók rá.

Ilyen viszonyok között, midőn csak a védekezési eljárásnak kevésbé tökéletes végrehajtása és a között lehet választanunk, hogy az illetők semmit sem fognak tenni a baj leküzdésére, mindenesetre ajánlatosabb és hasznosabb, ha a viszonyokhoz alkalmazkodva a borjúk mesterséges nevelése nélkül is iparkodunk a betegségét az állományban gyéríteni. Ilyenkor azonban feltétlenül szükséges a borjúkat közvetlenül az elválasztásuk után alávetni a tuberkulin próbának és csak a nem reagálókat helyezni el a többi nem fertőzött állatok között.

Mint hogy a szarvasmarhák éppen a nagyon fiatal korban különösen fogékonyak a gümőkóros fertőzés iránt, a reagáló állatoktól származó borjúknak aránylag jelentékeny százaléka (körülbelül 10%) reagálni fog s amennyiben ezeket mindenesetre ajánlatos a tenyésztésből kizárni, azért ezen a czímen olyan veszteség áll elő, mely bizonyára meghaladja a mesterséges felnevelés okozta költségét. Ettől eltekintve azonban azzal a feltétellel, hogy a nem reagáló állatcsoport egészségi állapotát évenként ismételt tuberkulinpróbaival gondosan ellenőrzik és a csoportot kizárólag nem fertőzött állatokkal egészítik ki, illetőleg gyarapítják, szintén sikerülni fog, bár mindenesetre csak lassabban, a gümőkórt az állományban a minimális mértékre leszorítani. A másik módosítás, melyet Ostertag javaslatára néhány év óta Kelet-Poroszországban úgy látszik kiterjedtebben alkalmaznak, a fősúlyt a fiatal borjúk mesterséges felnevelésére fordítja, ellen-

ben a felnőtt tenyészállatokat illetőleg eltekint a tuberkulin próba igénybevételétől és ez alapon a reagáló és a nem reagáló állatok elkülönítésétől, de viszont súlyt helyez a klinikailag gyanus állatok elkülönítésére, továbbá a fertőzött borjúknak a tuberkulinpróba alapján való kiselejtezésére. Ez a módosítás főleg ott jöhet tekintetbe, ahol a gümőkór az állományban már nagyon erősen van elterjedve, minél fogva a reagáló állatok különválasztása után alig marad néhány egészséges állat, továbbá ott, hol a kétféle állatcsoportok megfelelő elkülönítésére a helyi viszonyok nem alkalmasak, vagy az elkülönítés egyéb okokból jól keresztül nem vihető.

Kétségtelen, hogy az elkülönítés elhagyása igen lényegesen megkönnyíti az eljárást ott, hol csak egy istálló áll rendelkezésre és ahol az állatoknak lehetőleg megfelelő elkülönítése (pl. az istállóban felállított fallal) az ápoló személyzet megszorítását is szükségessé tenné. Az is bizonyos, hogy az egész eljárás ilyen módon simábban, kevesebb nehézséggel hajtható végre, mert a borjúk mesterséges felnevelésén, az állatállomány általános egészségi ellenőrzésén és általában az istállóhygiene betartásán kívül különösebb eljárásokat nem tesz szükségessé.

Ezzel szemben azonban alig szenvedhet kétséget az is, hogy az egyszerűsítés jelentékenyen késleltetni fogja az állatállományok mentesítését a gümőkórtól. Végleges bírálatot ugyan csak akkor lehet ugyanebben a tekintetben mondani, ha az eredmények is ismeretesebb lesznek, bizonyos aggodalmak azonban már a priori is megokoltaknak látszanak.*

A szóban levő módosítás pártolói elégnék tartják a már klinikailag gyanus állatok kiküszöbölését, mert csak ezek ürítik a testükből és terjesztik ezzel a ragályt, míg a tuberkulinra reagáló, de egyébként még egészségeseknek látszó állatok ebből a szempontból nem aggodalmasak. Ez a tétel azonban csak bizonyos fentartással tekinthető helyesnek.

Mindenek szerint helyes az a felfogás, mely szerint a gümőkóros állat mindaddig, amíg kóros elváltozások csak a külvilágtól elzárt helyen, a szervek parenchymájában, nyirokcsomókban, csontokban stb. vannak, nem fertőz. A bántalomnak ez a nem veszedelmes jellege azonban megszűnik abban a pillanatban, amint a kóros folyamat akár a terjedés, akár áttét következtében kifelé közlekedő csatornák falának belső felületére is áttérjednek, mert ettől kezdve megvan a lehetőség arra, hogy a képződő kóros váladékkal együtt a gümőkór bacillusai is a szabadba jussanak. Azt az időpontot, amelyben a gümőkóros folyamat valamely a külvilággal közlekedő üreg vagy csatorna belső felületére áttérjedt, vagyis amelytől kezdve az addig a környezetre nézve nem veszedelmes állat veszedelmessé válik, sem klinikai vizsgálattal, sem egyéb módon nem lehet szá-

* A dán, svéd és norvég állatorvosok az 1902. évben tartott első kongresszusán majdnem egyhangulag kimondta, hogy a teljes elkülönítés feltétlenül szükséges intézkedés a gümőkór ellen és állami támogatás csakis olyan állományokra vonatkozólag engedélyezhető, ahol az elkülönítést végrehajtják. (Jahresbericht der Veterinär-Medicin. 1903. XXII. évf. 55. l.)

batosan megjelölni. A klinikai vizsgálattal észrevehető gyanus jelenségek megengedik azt a feltevést, hogy az állat már fertőz vagy fertőzhet, addig azonban, amíg ezek a jelenségek észrevehetőkké válnak, mindenesetre elmúlik bizonyos idő, mely alatt az állat, ámbár még egészségesnek látszott, már üríthetett a testéből gümőkór-bacillusokat. Ott tehát, ahol csak a klinikailag gyanus állatok kiselejtezésére szorítkoznak, mindig lehetnek egyes állatok, melyek még látszólag egészségesek ugyan, de valamely testnyílásból gümöbacillusokat ürítenek ki s ehhez képest az istállót, befertőzik s ez uton egészséges társaikat veszélyeztetik. Különösen fenforog ez a veszély ott, hol az állatok nem állanak folytonos szakszerű felügyelet alatt, hanem ahol az állatokat állatorvos, aki a már kevésbé felöltő gyanus jelenségeket észrevenni és kellőképpen elbírálni tudja, csak rövidebb-hosszabb időközökben vizsgálja át.

Ezek szerint tehát az olyan istállókat, melyekből a gümőkóros állatokat csak klinikai vizsgálat alapján, a tuberkulin-próba igénybevétele nélkül, távolították el, éppenséggel nem lehet a gümőkór szempontjából tisztáknak tekinteni, sőt ellenkezőleg azok, az állatállomány nagyságához, valamint a szakszerű ellenőrzések gondosságának és gyakoriságának mérvéhez képest folytonosan vagy legalább időközönként fertőzve vannak. Már most az ilyen istállókba állítják, legkésőbb első leállításuk ideje táján, azokat a fiatal állatokat, melyeket fáradságos felnevelés és gondos selejtezés árán addig a gümőkóros fertőzéstől megvédték és ezzel kiteszik őket az addig annyira rettegett fertőzés veszélyének, aminek természetszerű következménye lesz, hogy ez állatok egyrésze később meg fog betegedni s ezzel a felnevelésükre fordított munka és költség egyrésze kárba veszt.

Igaz ugyan, hogy a valamivel idősebb korban az állatok a fertőzés iránt kevésbé fogékonyak, mint az élet első hónapjaiban; azonban a megbetegedések és a tuberkulinra való reagálás arányának a korról való emelkedése bizonyítja, hogy a szarvasmarhák a későbbi korban is eléggé fogékonyak különösen a belélekezés útján való fertőzés iránt.

Ez indokolja, hogy az állatokat a szopóskoron túl is a lehetőségig védjük a fertőzéstől, ez pedig csak úgy érhető el, ha őket állandóan olyan istállóban tartjuk, melyekben egyáltalában nincsenek gümőkórral fertőzött állatok, ezt pedig, a lehetőség határain belül, csakis úgy érhetjük el, ha úgy a már klinikailag beteg vagy gyanus, mint a tuberkulinra reagáló állatokat is eltávolítottuk az illető istállóból s ehhez képest a kitűzött feladat csak a tuberkulinnak igénybevételevel oldható meg helyesen. Az az ellenvetés, hogy a tuberkulin-próba dacára a gümőkóros állatok egy része, mert a tuberkulinra nem reagált, az egészséges állományban marad és itt más állatokat fertőz s hogy a tuberkulin nem engedi meg az összes súlyosabban gümőkóros állatok kiselejtezését, csak akkor jogosult, ha az elkülönítés kizárólag a tuberkulin-reakció s nem egyúttal gondos klinikai vizsgálat alapján is történik, de mindenesetre sokkalta inkább érvényesül az említett hátrányos körülmény ott, hol a gümőkór felismerésére az egyszerű klinikai

vizsgálattal tuberkulin-próba Részben az állatok reagálni fog, való kettévá ségekbe ük a felnőtt á nozását; má hogy a gümő állatok közü tehenek ne tőlük lehető állittassanak séges állato

E nélkül állatok esetr ilyen eljárás veszélyei, bi zatosan az e szerint csak csak szükség az egészsé megfelelő tis Mindenesetre egyetértünk tekinthetjük gümőkórnak felismerhető

Az edd Bang-féle el dig az esetre tetbevételeve hisszük, hogy módosításoka módosított el azonban má módon a güm jes kiküszöb kevésbé biz sitható meg.

A gümő vagyis az er Dániában, Sv eredmények, ján, mindadd gyöznek meg legbiztosabba tőnek kell tel hogy az eljá gümőkór ann a borjúk mes különítés is f zésnek és irt gazdaságosab latos azt nagy ahol több ma tálló az egész felelő elkölön első és elem erély, a kitar végrehajtásab

GAZDA

Rovat

Őszi vetés

Láttuk s buzatermesztő buzák szenved elején a leger örül e biztató Május közepén fejlődés; foly sárgul, és a fő egyre pusztul ered mind ez azt mondta, h kisavanyodott, volt, csakugya

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

BUDAPEST, V. KERÜLET, VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű

gőz-séplőkészleteket, ipari czélokra alkalmas Compound lokomobilokat.

MILLENIUM fűkaszáló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

vizsgálatnál hasonlíthatatlanul érzékenyebb tuberkulin-próbát mellőzik.

Részünkről ezért, hol előre feltehető, hogy az állatok legnagyobb része a tuberkulinra reagálni fog, vagy ahol a tehénállomány azonnal való kettéválasztása el nem hárítható nehézségekbe ütközik, szintén mellőzhetőnek véljük a felnőtt állatok (tehenek, bikák) tuberkulinizációját; másfelől azonban szükségesnek tartjuk, hogy a gümőkórtól mentesen felnevelt növendék állatok közül az előhasi üszök, illetőleg a fiatal tehenek ne az öreg tehenek közé, hanem tőlük lehetőleg külön választva tiszta helyre állítsanak és ez az egészséges csoport új egészséges állatokkal fokozatosan szaporíttassék.

E nélkül, kizárólag a klinikailag gyanús állatok esetéről-esetre való kiselejtezésével, mert ilyen eljárás mellett is csökkennek a fertőzés veszélyei, bizonyára szintén javulni fog fokozatosan az egészségi állapot, de valószínűség szerint csak lassan s ezért ezt az eljárást csak szükségből ott véljük alkalmazhatónak, hol az egészséges állatokat teljesen lehetetlen megfelelő tiszta helyen elkülönítve elhelyezni. Mindenesetre az eljárást — és ebben teljesen egyetértünk *Ostertag*-gal — csak előkészítésnek tekinthetjük az általános küzdelemre, mely a gümőkórnak csak a tuberkulin-reakció alapján felismerhető alakja ellen irányul.

Az eddig mondottak szerint az eredeti *Bang*-féle eljárás módosításainak értékét mindig az esetről-esetre fenforgó viszonyok tekintetbevételével kell elbírálni. Részünkről is azt hisszük, hogy az eljárás igenis eltér bizonyos módosításokat a részletekben és hogy ilyen módosított eljárással is lehet célt érni, viszont azonban már a priori is valószínű, hogy ilyen módon a gümőkórnak teljes, vagy majdnem teljes kiküszöbölése nagyobb állatállományokból kevésbé biztosan és csak jóval később valószínűsíthető meg.

A gümőkór ellen való radikális védekezés vagyis az eredeti *Bang*-féle eljárást, ugy a Dániában, Svéd- és Norvégországban elért szép eredmények, mint az itt ismertetett példa alapján, mindaddig, míg más tapasztalatok nem győznek meg az ellenkezőről, mindenesetre a legbiztosabban és a leggyorsabban célravezetőnek kell tekintenünk. S ha megfontoljuk azt, hogy az eljárással rövid néhány év alatt a gümőkór annyira gyéríthető, hogy azontúl már a borjúk mesterséges felnevelése és minden elkülönítés is feleslegessé válik, akkor a védekezésnek és irtásnak ez a módja talán még a leggazdaságosabb is. Mindenesetre első sorban ajánlatos azt nagyobb gazdaságokban igénybe venni, ahol több major vagy legalább több külön istálló az egészséges és a fertőzött állatok megfelelő elkülönítését lehetővé teszi. A sikernek első és elengedhetetlen feltétele azonban az erély, a kitartás és a szabatoság az eljárás végrehajtásában!

Hutyra Ferencz dr.

GAZDASÁGI ROVARTAN.

Rovatvezető: Jablonowski József.

Őszi vetéseink tavaszvégi bajai.

III.

Láttuk s a tapasztalatból tudja minden buzatermesztő, hogy olykor leginkább azok a búzák szenvednek, amelyek áprilisban, május elején a legerősebbek, a legbujábbak. A gazda örül e biztató jövőnek! De milyen a vége? Május közepén egyszerre megakadt e sokat ígérő fejlődés: folytatása az, hogy a buza ritkul, sárgul, és a földet takaró sása rohad. Majd egyre pusztulnak az egyes sarjak is. Mitől ered mind ez? A német irodalom régebben azt mondta, hogy az ilyen búzáknak el- vagy kisavanyodott, elposványodott a gyökere. Igaza volt, csakugyan gyökérsenyvedésről van szó.

Ez az oka, hogy a buza beteg. De az elposványosodás nem magától támad, hanem onnan van, hogy a talaj parányi szervezetei most nagyobb hatalmasságok, mint amilyen a buza. Hogy e hatalmuk honnan van és honnan származik, azt nem kell messze keresnünk. Származhatik az néha a talajmivelés hibáinak egész sorából; ludas lehet a vetéscsergő is s ezek az okok azután annyival inkább súlyosbodnak, mennél soványabb és mennél nehezebb a talaj. Mig a növény csak a talaj felszínére szorul, tehát arra a rétegre, amely úgy ahogy még erős és tápláló, a növény addig boldogul, erősen nő és bokrosodik is. Amikor azonban a szegény és nem bolygatott, a levegőtől nem járt rétegre szorul, akkor egyszerre megakad. Amde a föld szervezeteinek munkája azért nem akad meg, hanem annál vigabb, mert ha az elbokrosodott buza fedi a föld felszínét és beárnyékolja a föld felszínén tanyázó szervezeteket, az nem akasztja meg őket munkájukban: neki mennek a gyökérkoronának, kikezdi és megviseli azt annyira, hogy mielőtt az alantabban járó gyökerek valami újabb táplálékot bírnának szerezni a növény földfeletti részeinek, már ők is betegeskednek, sőt mint láttuk, el is pusztulnak. A növény azonban nem hal el azonnal: olyan az, mint a sülyedő hajó, nem veszi el egyszerre a reményét, hogy még talán életben maradhat. Mig a régebbi gyökere pusztulóban van s mig helyette újabbat verhet, követi a sülyedő hajó sorsát. Előbb az alsó sásának kész anyagát áldozza fel, mert előbb ezek a levelek sárgulnak s kivándorol belőlük minden értékesíthető anyag, csak hogy az erősebb sarjak némileg tovább fejlődjenek. Ha ez nem elég s az új gyökér nem fejlődött, vagy nem erősödött meg, akkor sorra kerülnek a gyöngébb sarjak s ezek sárgulnak, pusztulnak el egészen, csak hogy a bokor 3—4, vagy olykor csak 1—2 erősebb sarja növekedjék. Amde a rothadó földre hulló, élettelen sás és vézna hajtások most már nemcsak a talaj apróbb mikrobáinak táplálói, hanem a hozzájuk képest tökéletesebb szervezettel bíró gombák termőhelyévé is lesznek. Hogy azután itt az elhalt és boruló sarjakból nemcsak a határozottan szaprofita természetű *Cladosporium*, hanem az *Ophiobolus* is megél és hogy hozzájuk csatlakozik még egy hosszú sora azoknak a gombáknak, amelyek ilyen felosztásnak eredő anyagokon élnek, azon nem kell csodálkoznunk. S akkor megvan a baj az ő teljességében.

Ez azonban az eddigi vázolásom szerint csak onnan eredt, hogy először a gazda a buza talaját nem készítette el úgy, miként azt a növény kívánta és másodsor, hogy a talaj apró szervezetei éppen az előbbi oknál fogva jó munka helyett kénytelenek voltak gonosz, élősködő természetű munkába fogni.

Mi lesz a búzával akkor, hogy ha mindehhez még figyelembe vesszük azokat a tényezőket is, amelyeket *Mezey Gyula* barátom is fel szokott hozni s amelyek, mint tudjuk, gyakoriak nálunk! A téli megfagyás, a tavaszi fagy, az áprilisi, májusi hideg és állandóan esős időjárás nem kedvez a búzáknak, megakasztja ezt s ha ez hozzájárul a fönnebb részletezett állapothoz, akkor megvan a baj az ő legrutabb alakjában.

Megengedem és készségesen beismerem, hogy a bajnak nem ez az állandó képe. Ilyen és másféle: ki tudná itt felsorolni és csoportosítani a mezőgazdaságnak ezernyi ezer eshetőségeit? A talajok ismert változatossága, a trágyák különfélesége, az őszi, a téli s a tavaszi időjárás, a csapadék mennyisége mind egy-egy tényező, mely az előbb vázolt képet tarkíthatja s a buza baját ilyen, vagy olyan irányban súlyosbíthatja.

S így ne is csodálkozzék egy gazda sem azon, ha az ő búzájának baja és okai nem olyanok, mint a szomszédjáié.

Ha annyi hasonlat után még egygyel élhetek, akkor azt mondhatnám, hogy a mi bu-

záink tavaszi baja hasonló az ember mellbajához: az a sokféle gümőkóros beteg nem egyformán viseli a baját s nem egyforma következményekkel jár az valamennyinél. És ki tudná azt sorra szedni, hogy a szegény ember hol szedte azt össze és a gazdag ember hol fertőződött meg tőle? Mind e betegek esetében csak az a közös, hogy nagy bajról van szó, amelynek gyökeres orvoslása, ha már meg van a baj, lehetetlen.

És — ha így maradnak, meg nem változnak állapotaink — gyógyíthatatlan a mi búzáink tavaszi baja is. Ha egyik-másik része a búzáknak meg is adja azt a gyenge termést, amelyben az alföldi gazdának — sajnos! — most majdnem állandóan része van, — hát az még olyan szerencse, mint amilyen szerencse, ha a szegény mellbajos ember 23 év helyett 24-ig él! De búzáink nagy százaléka mégis csak olyan szomorú sorsra vár, mint embertársaink az a sajnálatraméltó nagy része, amely idő előtt sirba száll.

... A kép bizony szomorú! De azért nem akarok én senkit lehangelni azzal, hogy e szomorú képet ide vázolom és kivált most, mikor ismét közeledik a tavasz, amikor éledez a gazda reménye is. Nem az elbusítás a czélom. Ha én most részletezem e szomorú képet, az csak a multra való tekintetből történ: így láttuk azt évek óta. Kívánatos azonban, hogy ne lássuk többé és feltétlenül szükséges, hogy azt alaposan orvosoljuk.

Miként előadtam, e baj szárai szerteszt ágaznak. Innen is, meg onnan is erednek, s eredetük kikutatásán sok ember fáradozott. Ki ott, ki itt kereste, de azt hiszem, hogy eddig mindnyájan rossz nyomon haladtunk. Az előadott sorokban igyekeztem kimutatni nemcsak, hogy hol sejtem, hanem azt is, hogy hol látom én e baj okát. S amidőn így fejtem meg őszi vetéseink tavaszi baját, nem kell az itt kifejtett eszmemeneten semmit sem csavarintanom, hogy oda jussak, ahová 1902-ben *Cserháti Sándor* barátom is jutott, amikor ő is és utána mások is éppen e helyen fejtegették az országos buzatermés 738 q-cs átlagát és okát. *Cserháti* csak a lesújtó véget állította a gazda elé s mint növénytermesztő reá mutatott a hibák ama sorára, amelyek az okszerű növénytermesztés hogy úgy mondjam elemi tanításainak meg nem tartásából erednek. E hibásorozatnak bizvást tulajdoníthatjuk a búzák tavaszi baját is, amely szintén és első sorban a növénytermesztés elemi szabályainak meg nem tartásából ered. E hibák azok, amelyek okozzák, hogy búzáink tavasz derekán lehetetlen s egyúttal menthetetlen helyzetbe kerül; e hibák okozói azután, hogy a buza éppen azoknak a szervezeteknek esik áldozatul, amely szervezeteknek különben az lett volna rendeltetésük, hogy a buza javára működjenek.

Ne vádoljuk mi magyarok ami klimánkat! Szeszélyes éghajlat, az igaz, olyan szeszélyes, hogy Európában talán nincsen párja, de ez a szeszélyes klíma egyúttal — áldott klíma is.

Kiszámíthatatlansága miatt reszketünk tavasszal és reszketünk nyáron is... És mégis, e szeszélyes és kiszámíthatatlan klímánknak köszönhetjük, hogy földünk búzája híres volt és híres lesz. A buzatermesztő gazda reszket és perezről-perezre lesi-figyeli búzája érésének utolsó, hogy ne mondjam, 24—48 óráját, mert tudja, hogy még ez is végzetes lehet.

Vajha lehetne e kritikus napoknak elejét venni! *Cserháti* barátom keresve e végzetes napok ellen való orvoslást attól várja a segítségét, hogy magnemesítéssel és magkiválasztással, talán a talajmivelés valami fogásával meg lehetne rövidíteni a buza fejlődésének összes idejét, vagy legalább siettetni az érés idejét, hogy így korábban megérjen a buza, s a gazda legalább 4—5 nappal korábban aratván, mintegy megelőzze a kritikus napok beköszöntét. Az eszme mindenesetre helyes, s csak az a kérdés, hogy vajjon megvalósítható-e, nem állja-e útját más körülmény és vajjon a gyorsított kora,

érés nem követeli-e áldozatul buzánk jeles tulajdonságainak egyikét-másikat? De hát mielőtt ez az eszme valóra fordul, nem tehetünk-e valamit a hirtelen érés, vagyis inkább érő buzánk kislése ellen? Talán igen. Ha igaz az, amit elébb kifejtettem, hogy buzánk már májusban és többször már korábban is benne van a bajban s itt gyöngül meg már annyira, hogy életének későbbi része csak senyvedés, lassu sorvadás; s ha igaz az, hogy e baj oka nem az elősködőktől ered, hanem olyan hiba, mely a talaj hibás megmunkálásában és hibás kihasználásában rejlik: akkor nyilvánvaló, hogyha ezt az utóbbi okot eltávolítjuk, el kell, hogy maradjon a következménye is. Ezt úgy értem, ha buzánk gyökere tavasz elején és későbbben erős marad, s megerősödik a gyökérzetnek az a pótló része is, mely tavaszi hajtásu, s mind a kettő nem pusztul el, vagy legalább nem gyöngül meg idő előtt és végzetes mértékben, akkor bizonyos, hogy az ilyen egészséges gyökerű buza töve nem fog olyan hirtelen és többször olyan korán megszakadni, mint a miként azt a mostani beteg buzánk esetében bővebben láthatjuk. Ha pedig be nem következik ez a megszakadás s a nagy meleg napokban, melyektől a gazda méltán fél, a buza föld feletti része nem veszt el hirtelen az összes természetes nedvességet, hanem ha a föld feletti veszteségét annyira-mennyire pótolja a mélyebb járásu egészséges gyökere útján, s ha ez a kislés hirtelenségét mérsékli, hogy az eredő mag alkotó részei ne zsugorodjanak, ne száradjanak össze, hanem felhasználva a szárnak a kalászba huzódó s a magéréshez elegendő mennyiségű nedvességét, úgy alkossák meg a buzaszemet, miként azt az aczélos és honi viszonyainknak megfelelő sikeres buzaszemről megkívánjuk, akkor buzánk jól és rendes minőségben fog megérni. Véleményem, többet mondok, meggyőződésem az, hogy ha mi rendes munkával elejét vesszük a buza tavaszi bajának, ez nemcsak az érés rendellenes hirtelenségét, kislését fogja orvosolni, hanem biztosítani fogja a jobb minőséget s e jobb minőség állandóbb voltát is, s ezenkívül feltétlenül emelni fogja az átlagos terméseket is.

Végül még egyet. Engedje meg Linhart barátom, hogy az ő szakja köréből is egy pontot, a rozsdaugyét, szintén ide csatoljam. A gabonarozsda állandó vendégünk, de végzetes pusztítása, szerencsénkre, mégis időszakos. E rozsdacsapást nem fogjuk ugyan gyökeresen orvosolhatni még a legokoskerübb gazdálkodással sem, de bizonyos, hogy a jó, a helyes talajmivelés, a növénynek gondos ápolása, itt is enyhíthet a bajon. Mert végre nem mindegy az, hogy a roz-da, mikor nyári fekete alakját hirtelen fejleszteni kezdi, milyen állapotban találja a buzát? A tavasz óta nyomorgó, s a nyári aszálytól amugy is megsanyargatott és száradó buzával hamarabb és csunyábban bánhatik el a fekete rozsdá, mint azzal a buzával, amely erősebb és több természetes nedvességgel bír. Ha a buzamag alkotó anyaga teljesen megvan, s kémiai átalakulása, szerveződése befejeződött, akkor az érés tulajdonképpen csak a buzaszem száradásából és színváltozásából áll. Ez a száradás természetes; de nem ter-

meszetes az akkor, ha már akkor következik be, mielőtt a buza összegyűjtötte volna azt az összes anyagot, amely a szem kifejléséhez szükséges, vagy mielőtt ezt a már összegyűjtött anyagot kellőképpen átalakította volna: s ezt a rendellenes száradást, a szemnek összeaszását nemcsak a mi hirhedt éghajlatunk okozza, hanem a gabonarozsda is, amely csakis a buzaszárnak és szerveinek természetes nedvessége rovására fejlődik. . . .

Ime őszi buzánk tavaszi bajának okai és következményei! Aki soraimat eddig türelemmel és kitartással végig olvasta, belátja, hogy e baj beálltában semmi részök sincs a rovaroknak, s mégis mindennek ellenére e baj okának derítéséhez olyan ember fogott hozzá, akinek szakja a mezőgazdasági rovartan. Nem szántsándékkal tettem ezt, de megtettem, mert kénytelen voltam vele. Évek óta állok e bajjal szemben. Hiába mondom a tanácsot kérő gazdának, hogy az nem rovaroktól ered. S hiába ismétlik ezt immár — miként kimutattam — egyetértve a kártékony gombák vizsgálatával foglalkozó tisztelt barátaim is: mégis a kérdés állandó, hogy hát akkor mi az oka ennek az állandó bajnak? S így nem maradt egyéb hátra, mint hogy kilépve szakom — a rovartan — szük és bizony egyoldalú köréből, messzebbre tekintsek. Amit láttam és miként láttam, elmondtam ezt már most, amikor még előttünk van e bajnak ez idei lefolyása. Elmondom pedig azért, hogy a t. barátaim is, s a gazdák is olvassák el már most s azután ha megjön a baj — pedig kívánom, hogy ne jöjjön meg! — gondoljanak e soraimra s figyeljék meg, hogy van-e igazam. Ha igazam van, akkor csak a gazdán mulik, hogy vajjon követi-e az itt adott felvilágosítást, vagy nem? S rajta fog mulni, hogy veszít-e ő is, s az ország is ott, ahol nyernünk kellene.

Jól tudom, hogy az orvoslás nehéz, de ha a mondottakban igazam van, akkor hiszem, hogy ez az orvoslás nem lehetetlen.

A mezőgazdaságunknak ez a kérdése, amely körül ezek az én, itt elmondott soraim forognak, nem egyszerű kérdés, hanem a megoldandó feladatoknak hosszú sora. Hogy ezek mikor nyerik meg a megoldásukat, azt nehéz volna megjósolni, de én hiszem, ha a magyar gazda megszívleli első sorban a növénytermesztő szakember tanácsát s azonkívül gazdasági viszonyait megfelelő arányba hozza, akkor bizonyára kevesebb oka lesz panaszkodni e bajok ellen s nem leszén kitéve annak a keserves meglepésnek, hogy ott, ahol jól fizető és biztos termésre várt, meg kell elégednie, ha megkapja az a csekély jövedelmet, amely mellett éppen csak hogy szegény magyarnak maradhat.

Pedig nem az a mi célunk, hogy verejtékes munkánk jutalma csak egy rossz tarisznya, meg egy hitvány bot legyen!

Jablonowski József.

ERDÉSZET, FAÜLTETÉS.

Tölgy- és ákáczerdő telepítése tőzegtalajon.

S. F. ur a következő kérdést intézi hozzánk:

Gazdaságomban nagyobb területet óhajtanék befásítani. A befásítandó terület tengerfeletti magassága 86 m., a feltalaj 20-200 cm.-ig tőzeg, az altalaj vizet át nem bocsáló agyag. Az egész terület azelőtt gyakori áradásoknak ki volt téve, de most nyílt árkokkal lecsapoltatott, úgy, hogy többnapos, 50-60 mm. napi esőmennyiségű, esők beálltával a víz a föld felületéről legkésőbb 24 óra alatt lefolyik.

A terület jelenleg szántóföldnek használtatik, és a gabonát lehetetlen természetien, rendesen kifagy, a tavasziak közül pedig zabot és kukoricát természetien, de a természet rendkívül bizonytalan s reménytelen a földet erdősítés által jobban kihasználhatni. A terület egyik részén tölgyfaerdőt, a másik részén ákácot, a szükséges tűz- és szerszámfa előállítására végett szeretnék létesíteni. Kérek felvilágosítást: 1. Tölgyfaerdő létesítése célszerű volna-e?

2. Az ákác hogy diszlik ily talajon és hány m² fára lehetne kat. holdanként számítani 20-25 éves turnusban; és

3. mely fa nem minő üzemből szolgáltatná ezen viszonyban a legnagyobb tiszta jövedelmet?

A legtöbb kérdésnek, melyre feleletet kell adnom, az a nagy hiányossága van, hogy még csak megközelítőleg sem terjed ki a helyi fekvésre, klímára, terepre.

A televénytalajokhoz tartozik tudvalevőleg a tőzeg is, csak hogy nedvességben vagy víz alatt tökéletlenül korhadó szervesanyagokból áll, melyekben tulsok a tenyészetre alkalmatlan humuszszav.

Az ilyen talajt azonban lecsapolás által kevésbé termékenynyé lehet tenni. Ugy, hogy míg amabban csak égett, fűzet, néha nyirt és erdei fenyőt vagy mocsári fenyőt találunk (Pinus uliginosa), addig emebben, ahogy nemesebb mezőgazdasági veteményt lehet vetni, úgy a nemesebb fanemek is megteremnek.

Minthogy pedig S. F. ur területén, mióta nyílt árkokkal le van csapolva, a tavasziak, névleg a kukoricza és zab, megteremnek, a talaj a tölgyre és ákácra is alkalmassá vált.

Figyelmeztetem egyuttal S. F. urat a „Köztelek” f. évi 11-ik számában (205. lap) az ecsedi lápról megjelent tanulságos cikkre s figyelmébe ajánlanám a talaj termőképességének növelésére én is a lépégetést, melynek hasznosságáról nekem szintén van tapasztalatom, még gyermekkoromból, mikor a Kaposmelléki tőzeget égették ki Tolna-Szakály mellett.

1. A tölgyfaerdő létesítése ily feltételek mellett igen célszerű, még pedig a kocsányos tölgyé (Quercus pedunculata), mely a nedvességet szereti, miért tájonként mocsártölgy a neve.

Ajánlhatom egyelőre a csereserdő megtelepítését, melyről e lapok hasábjain, az 1903. évi 14-ik számban nyilatkoztam bővebben.

Gyár: NYERGES-ÚJFALU (Esztergom m.)

Sürgőnyezim: Eternit Budapest.

Telefon 12-92.

Gyár: VOCKLABRUCK (Felső Ausztria).

ETERNIT-PALA

Azbeszt - Cement - Pala

HATSCHÉK LAJOS Szab.

Elpusztíthatlan, könnyű, tetszetős, tűzálló és olesó tetőfedőanyag.

ETERNIT MŰVEK Hatschek Lajos BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. Jótállás. Évi gyártás 1500 kocsiromány. Kérjen ismertetést.

Minthogy mesztéshez tartik, ez pe tőzegről nem égetés folytán agyagtalajt javíthatunk a agyagos altalajra.

A fenti gyöződünk a eresztő kék a gazdag.

2. Az a válogatós, m fog diszteni, nagyon közeli érzékeny, jó legkevésbébbé mint pillangó ségénélfogy szegény tőze donságánál tölgyet sokk szegényebb futóhomokon

Ha a t helyek valan tömege holda

III.
20 év = 98
25 év = 123

3. Hogy szolgáltatja a tiszta jövede tölgyre nézve fordulóban;

Az ákác olyan torduló A gödö erdőkből 48% katasztrális h

A csere figyelemmel k intenek, külön erdők telepít ről-évre óriás be Amerikák minimumig, s ban vasuti tal miáltal az azonban Nén get, hogy a akarják eme vámszerződés Minthogy az erdő kéreghát tozhatnak a ha egvelőre ha számadása jét s addig n kokat elegend kivághatja, el

LEV

208. ké tehenészetem fellépett a jár zésének okául istállóban 4 é akkor az istá 3 évig üresen a tehenészet át, eleinte mi ban a gömbö kiigazítottam, kövek, de az tott, ezután eset. Folyó b rint 10/00-os sz hátulsó részelt

Minthogy pedig jó és sok cserkéreg termesztéshez „*ásványilag erőteljes*” talaj kívánatik, ez pedig a szervesanyagokban gazdag tőzegről nem mondható, jó, ha a talaj szintje égetés folytán alább száll, hogy a gyökerek az agyagtalajt elérhessék, melyet még inkább javíthatunk azáltal, hogy mély járatu ekével, az agyagos altalajt a tőzeggel összekeverjük.

A fentidézett cikkből különben is arról győződünk meg, hogy az a „*vízét át nem eresztő kék agyagból álló altalaj tápanyagokban gazdag*”.

2. Az ákác a talajban sokkal kevésbé válogatós, mint a tölgy s a tőzegtalajban jól fog diszteni, de csak ott, hol a talaj nincs nagyon közel a föld árjához, mely iránt nagyon érzékeny, jóllehet sekélyen futó gyökérzete a legkevésbé mély talajokkal beéri. E mellett, mint pillangós növény, nitrogén gyűjtő képességénél fogva, különösen a nitrogénben ugy is szegény tőzeget nagyban képes javítani. E tulajdonságánál fogva a tölgyek közé keverve, a tölgyet sokkal vidorabb tenyésztésre serkenti a szegényebb talajokban, amint arról a silány futóhomokon meggyőződést szereztek.

Ha a tőzeget a III. IV. V. és VI. termőhelyek valamelyikébe sorozzuk, az ákác *fa-tömege* holdanként a következő:

III.	IV.	V.	VI.
20 év = 98 m ³	73 m ³	49 m ³	25 m ³
25 év = 123 „	94 „	65 „	36 „

3. Hogy melyik fanem minő üzemből szolgáltatja ezen viszonyokban a legnagyobb tiszta jövedelmet, arra nézve ajánlanám a tölgyre nézve a *cseres erdőüzemet*, 15—20 éves fordulóban;

Az *ákácra* nézve a szőlőkaró üzemet ugyanolyan fordulóval.

A gödöllői koronauradalomban az ilyen erdőkből 48'54 és 63 forintot vettek be *tisztán* katasztrális holdanként.

A csereserdő telepítésnél azonban nagy figyelemmel kell kísérni a kéreg árát, mert óva intenek, különösen Németország felől, az ilyen erdők telepítésétől, mivel a Quebracho fa évről-évre óriásilag növekvő arányokban özönlik be Amerikából s nyomja le a cserkéregtet a minimumig, sőt az alá, jóllehet Lapatában ujabban vasuti talpfákhoz foglalták le Quebrachot, miáltal az export alább hagyott. Bennünket azonban Németország felől az a veszély fenyeget, hogy a cserkéreg vámját nagyon magasra akarják emelni, ami a legközelebb kötendő vámszerződés után fog nyilván valóvá lenni. Minthogy azonban 15 év múltán, mikor az erdő kéreghántásra alkalmas lesz, nagyon változhatnak a viszonyok, mitsem veszít S. F. ur, ha egvelőre csereserdőként telepít tölgyest s ha számadását nem találja, állva hagyja erdejét s addig nőni, míg a szükségelt faválasztékokat elegendő mennyiségben s méreteken kivághatja, előbb ritkítva, aztán véglegesen.

Földes János.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

208. kérdés. 58 darabból álló értékes tehenészetemben a múlt év szeptember havában fellépett a járványos elvetélés. A baj keletkezésének okául a következőt sejttem: a tehenistállóban 4 év előtt hasonló járvány uralkodott, akkor az istálló felületesen dezinficiáltatott és 3 évig üresen hagyott. 1902. decemberben a tehenészetet újból ezen istállóba helyeztettem át, eleinte minden baj nélkül. 1903. július havában a gömbölyű kövekkel kirakott oldalmenetet kiigazítottam, úgy, hogy nemesak az összes kövek, de az alattuk levő föld is megmozdított, ezután szeptemberben fellépett az első eset. Folyó hó 1-étől állatorvosi tanács szerint 10⁰⁰-os szublimátoldattal mosom a tehenek hátulsó részét, a tehenállóhely hátsó részét és

a trágyalé-csatornákat, azonban eredmény nélkül, mert éppen tegnap is történt egy elvetélés.

S. A.

209. kérdés. Miféle fűmagvak ajánlatnak szép *kerti pázsit* előállítására erőteljes televényes agyagtalajba, melynek fekvése száraz és a napnak teljesen ki van téve?

L. M.

210. kérdés. Lovam első jobb lábán, mintegy 2¹/₂ éve, a pártá alatt azzal párhuzamosan gyűrűtetem képződött. A ló (most 6 éves) járása már tanításkor is mutatott a rendes járástól eltérést, de sántításra nem gondoltam. Így használtam a lovat 2¹/₂ év óta. Mintegy 3 hónapja a ló igen sántít, a pata s a csüd alsó része meleg. Induláskor jobban sántít, mint menetközben, amikor különösen puha uton alig észrevehető a sántítás. A ló igen jó s ezért hajlandó volnék esetleg több gyógymódot is megkísérlni. Mit tegyek? Várhatok-e a blistertől eredményt s nem vagyok-e annak kitéve, hogy a csontujdonképződés nagyobb lesz, mint most? Meg kell még jegyezni, hogy e lónak ugyanezen lábán a szarufal hosszirányban végig volt repedve. Az orvosom ezen, a szarufal hosszának egyharmadát lenyúló részén holdalakban kivágta a szarut. Ez geny nélkül gyógyult. A meg nem operált részen a szarufal továbbra is hasadt maradt. Nem volt-e szükséges a szarufalat a hasadástól kezdve teljesen eltávolítani?

M. N.

211. kérdés. Bérletem f. é. október hó 1-én lejár. Bér szerződés egy pontja így hangzik: „Az utolsó bérleti év augusztus hó 1-én kötelesek bérlők bérbeadókat vagy jogutódait embereikkel és marháikkal a tanyába beereszteni, embereik számára lakóházakat, marháik számára 400 hold tarlólegelőt kijelölni. Kérdelem, vajjon kilakoltathatók-e a magam eselédem a szobákból, ha az utódom rendelkezésére bocsájtott lakásokkal nem elégszik meg; továbbá köteles vagyok-e az utódom marhái részére kutakat is átadni? Mit csináljak, ha a tengeri f. é. október hó 1-ig nem érik be, azaz még nem törhető, ha a termést nem akarom a korábbi letöréssel kockáztatni s az utódom bármilyen okból éppen a tengeriföldben akar szántani; köteles-e az utódom a tengerim beérését, illetve annak letörését bevárni? A szerződésben erről nincs szó.

G. A.

212. kérdés. Ha komlótelepítésbe kezdek, érdemes-e eredeti (cseh) komlóoltványokat hozatni, vagy valamely hazai kertből kérjek s honnan? Van-e irodalmunkban komlótermesztésre tanító könyv vagy füzet?

H. A.

213. kérdés. Mult évben vettem egy erdőt az irtás után herbe, az egész erdőn keresztül keresztbe egy gyalogut vezet a szőlőbe, mely ut már nagyon régen fennáll. Kérdelem, hogy mint szántóföldön köteles vagyok-e az utat továbbra is adni, vagy betilthatom-e, miután a gazdaság hátrányára van a folytonos közlekedés?

F. A.

214. kérdés. November elején lekötöttem kimustrált ökor és fiatal göbolyeimet a következő takarmányadagolással: 10 mázsa élősulyra kezdetben adtam 4¹/₂ kg. tengeridarát, 10 kg. lóhereszenát és 30 kg. répát, (ebből többet nem adhattam), két hetenkint 3/4 kg. mal emeltem a darát, a többi maradt változatlanul. Február hó közepén egy kg. dara helyett ugyanannyi olajpogácsát és egy kg. dara helyett egy kg. buzakorpát adtam. Ma kapnak 30 kg. répát, 6¹/₂ kg. darát, 1³/₄ kg. korpát és 1³/₄ kg. pogácsát, 10 kg. lóherét, naponta a keverékre sőt. Nagyon jól esznek és minden tekintetben nagy gond van rájuk fordítva és mégis az utolsó pár mázsalásnál egy része alig nevel valamit, sőt van egy pár db, amely kevesebbet nyom. Igen kérem, tudassák velem, hogy az adagolás összeállításánál lehet-e oly kardinalis hiba, mely a súlyvesztésedet indokolná? B. J.

215. kérdés. Szép nagy fajta házinyulát honnan lehetne nekem beszerezni; én azt tehenistállóban szándékoznám tartani és az az apró

fajta házinyulát a falakat össze-vissza furkálja, de a nagy fajta házinyulát úgy tudom, hogy nem rongálja a falat, hanem fiadzására csak fészket hord magának és nem kapar lyukat. És hogy a nagy fajta házinyulát ára körülbelül mennyi lehet páronként?

G. L.

216. kérdés. Szándékozom évente mintegy 1000—1200 sertést többnyire tengerin kihizlalni; gazdaságom tengeritermése évente 1500—2000 q., a hiányt szintén vétel útján beszerezni. A szállást a községtől mintegy 350 méternyire szándékozom felállítani. Tisztelettel kérem velem tudatni, hogy szükséges-e nekem telepengedélyt és iparigazolványt váltani?

V. F.

217. kérdés. Állandó liba-, illetve baromfi-legelőt szándékozom létesíteni, sziveskedjenek nekem olyan fükeveréket ajánlani, amely oly füvekből lenne összeállítandó, amiket a lud, illetve minden baromfi legjobban szeret. A talaj holt Tiszameder, hol minden fü elég jól diszlik.

V. I.

218. kérdés. Van egy magtáram, melynek fedele roppant nagy, amennyiben a 8 cm. széles épület szarufái 7 m. 90 cm. hosszúak, e magas fedél reperációja roppant sokba kerül, szándékom a már meglevő 1 m. széles köfalakat 2 m.-re felemelni s erre egy lapos aszfaltpapír-fedelet tenni, építhetném ezen új falat kavics- és mészdöngöletből s mily vastagra kéne csinálni?

K.

219. kérdés. 300 magyar holdnyi erdőmből a fát 1902. év januárban eladtam olyformán, hogy „vevő” köteles a 300 holdat 1907. év végéig minden gyökér, bokor stb.-től menten szántóföldde átalakítva visszaadni, kötelessége vevőnek a részletekben is irtás alá vett területet az első két évben tengerivel bevetni, hogy az irtásföld elegendő kapálásban részesüljön. A szerződésben viszont arra köteleztem magam, hogy részes tengeriföldet 1907. végéig ki nem adhatok. Megbizott gazdatisztem mégis kiadott 1902-ben 92 magyar holdat, 1903-ban pedig 100 magyar holdat, ezen földeket részben az aratók, részben pedig falumbeli polgárok vették ki 3-ik részért. Bérlőm, azaz erdővevő, az 1902. évben csak 8 holdat volt képes irtás alá kiadni s ezt is olyformán, hogy az első évi termés egészen az irtást vállaló gazdáé, míg a második év termése bérlő és irtás-vállaló között megosztott. Bérlőm, aki az irtásföldet holdja után 20 K. haszonbért köteles fizetni, most perrel fenyeget, azt állítva, hogy azért nem lehetett már az első évben több irtást kiadnia, mert gazdatisztem körülbelül 100 holdat adott ki megrágyázott, megszántott s elvetett, tehát kész földből s így vállalkozókat az irtásföldre kapnia nem sikerült. Tisztelettel kérem tehát, igényelhet-e bérlő kárpótlást az 1902. évben kiadott 92 hold s az 1903. évben kiadott 100 hold részes földért? Ha igen, úgy mennyit? Mert bérlő szerint már most ő a 300 hold kiirtásával 1907. év végéig teljesen elkészülni nem képes.

S. D.

220. kérdés. Házinyulának kisebb arányban tenyésztését óhajtanám bevezetni, de annak okszerű tenyésztését nem ismerem. Miért is kérem sziveskedjenek velem közölni, van-e magyarban könyv, mely annak okszerű tenyésztését tanítja? Ha igen, hol lehetne azt megkapni? Kérem ez alkalommal velem azt is közölni, hol lehetne a legnagyobb fajú skót tenyésznyulat beszerezni.

P. A.

221. kérdés. X. eladott 102 süldőből — *vészen át nem ment* — 80 dbot választva, de ki nem jelölve márczius 15-iki átadásra. Szerződés-kötés után 3-adnap kiűtött a sertésvész, állatorvos konstatálta ezt. Erre vonatkozólag azonban szerződés nem rendelkezett. Eladó, minthogy vészen át nem ment árut szállítani nem tud, de mert a vészen átmentnek nagyobb is az ára, vevőt értesítette, hogy a vis major folytán megszűnt a szerződés. Vevő azonban ragaszkodik a szerződéshez és átvenni kívánja azt, amit a vész megkímél, esetleg per útján is. *Jogos-e a szerződés felmondása?*

H. K.

Feleletek.

Járványos elvetelés. (Felelet a 208. sz. kérdésre.) A baj természetével és ellene való védekezés módjával már ismételt foglalkoztunk ezen a helyen; így legutóbb a „Köztelek” 1903. évfolyama 27-ik és 1880-ik lapján, hosszabb ismertetés pedig a lap 1900. évfolyama 1490. lapján jelent meg róla. Ezuttal csak annyit jegyzünk meg, hogy a baj újból való fellépésének oka, dacára az erre gyanút keltő körülményeknek, valószínűleg nem az istálló talajának fertőzöttsége, hanem a ragálynak újból történt behurcoltatása. Az ellene való védekezésnél egyébiránt a főszó az elvetelt tehének belső radikális kezelésére (ismételt méh-öblítésekkel), valamint arra kell fektetni, hogy a bika a fedezés közben ne vigye át a ragályt a fertőzött tehenekről az egészségesekre.

Szép kerti pázsit. (Felelet a 209. sz. kérdésre.) Szép kerti pázsit csak ott tartható fenn, hol a talaj erőteljessége mellett: elegendő vízzel látható el. Ahol ez nincs, ott legföllebb olyan fűmágyverék használható, amely gyorsan kél és a szárazságot ideig-óráig tűri, vagy ha lesül is a gyökértől: a gyökértől ismét kihajt, ha nedvességhez jut. Ezek szerint ajánlható volna a következő fűmágy beszerzése és vetése előtt való összekeverése: *Authcyanthum ovoratum*: 1/2 rész, *Poa pratensis*: 1/2 rész, *Festuca ovina* var. *tenuifolia*: 1 rész, *Lolium perenne* tenne: 4 rész. Minden magárus már kész keveréket is ajánl, melynek ára olcsóbb, mintha külön-külön vesszük a magvakat; de ezt teljesen megbízható helyről tanácsos beszerezni; mert könnyen pórujárhat a vevő. Végül még megjegyzem, hogy 1 m². területre 18–20 gramm fűmágykeveréket szokás számitani.

Gyűrűtetem és szarurepedés. (Felelet a 210. sz. kérdésre.) Amint a leírásból megállapítható, a kérdéses ló mélyen fekvő gyűrűtetemben szenved s a megbetegedés valószínűleg a csüd- és pártacsont izületi végeiben van; amit különben a pártacsont korlátozott vagy egészen hiányzó mozgékonyaságából pontosan lehet megállapítani. Az u. n. izületbeli gyűrűtetemek vagy helyesebben izületi vápák nem gyógyíthatók, mert a fájdalmasság az izületben keletkező összenövés esetén megszűnik ugyan, azonban az összenövés következtében az izület merevsége áll be, ami az állat szabályos mozgását szintén zavarja, de a mozgás az állatnak fájdalmat nem okoz. A fájdalmasság sokszor az izületet borító bőrnek tüzesvással történő égetésével szüntethető meg, ha ezzel kapcsolatban az állat négy hétig az istállóban pihen. Ami a kérdéses ló szarurepedését illeti, úgy annak közelebbi állapota a leírásból nem tudható meg. Ha a repedés nincsen patagyaladással szövődve, akkor az operáció nélkül is a patának megfelelő vasalásával gyógyulhat. A vasalás célhoz fog vezetni akkor, ha az a szarufalat a repedés helyén a súlyviselésétől felmenti, ha tehát a repedés irányában a hordozó szélből 3–4 mm-rel több faragtatik el mint egyebütt s a csukott patkó hevedere jól a nyírra fekszik.

Új bérlő és régi bérlő. (Felelet a 211. sz. kérdésre.) A fenforgó esetben is a rossz szerződés az oka, hogy ha a felek között kontroverziák merülnek fel, mert a szerződés intézkedése határozatlan és czivódások keltésére fölülte alkalmas. A régi bérlő kötelezettsége annyira nem terjedhet, hogy a saját cselédjeit idő előtt kilakoltatni legyen kénytelen és így az új bérlő tartozik a lehetőséghez alkalmazkodni. Ha a tengeri október 1-ig meg nem érik és le nem törhető, az még nem ad jogot az új bérlőnek arra, hogy azt nyomban eltávolítsa és ily módon elődjének kárt okozzon. Ezt csak akkor tehetné, ha az előd az érett kukoriczát felszólítása ellenére eltávolítani vonakodnék.

Cseh és bajor komlódugványok. (Felelet a 112. sz. kérdésre.) Új komlótelepítéshez ezidő szerint nem érdemes cseh vagy bajor dugványokat hozatni, mert egyrészt nehezen honosodnak, másrészt a mult évben sokféle állati s növényi betegség pusztította a cseh komlókat, tehát hitvány a dugványtermés, de bizonyosan valami elősőt is könnyen be lehetne hazánkba hurcolni. Régebb, honosodott fajtaú kertjeink között is vannak olyanok, amelyek finom komlót elég bőven teremnek s bizonyos talaj- és égalji viszonyok közt alkalmasak. Ujabbban a dohánypajtákat készülnék kihasználni júliusban érő komló termesztésével, ilyenek dugványok a *nagy-lángi* s *mozsgói* uradalmakban kaphatók; később érők *Bajor Józsefnél* (*Rácz-Almás*) s *spaltiféleség Inarch Lajosnál* (*Ilyefalván*), ezek már bőtermőbbek; *augusztus* közepén érők a *hévízi-szaazi* (*Haller János gróftól Homoród-Hévíz*) s a *héjjasfalvi* (*Somogyi Albert*); *kései*, *augusztus* közepén tul érők a *szent-erzsébeti* angol (*Aron Lajostól*) s a *fogarasi* ménesuradalmi, *fehérégházi* kincstári telepbirtoki s a *kései ilyefalvi*. Jobbára valamennyi nemcsak a kiállításokon nyert díjat, de a külföldi kereskedők is előszeretettel vetik s az utóbbi 5 évben új helyekre plántáltatván, megtartották jó tulajdonságukat. Ezer dugvány ára 16–24 korona közt változik s jó lesz már most megrendelni. Kat. holdanként a *koraiakból 2000 db* kell, a *késiekből 2000 db*. Ebben különben a sor- s növénytavólság irányadó. *Komlófüzetet* árul a *Franklin-társulat* a „*Falusi gazda könyvtára*”-ban, az *OMGE*-nél kapható *Imre Lajos* füzeté a karós komlóművelésről s az *Erdélyi Gazdasági Egyesületnél* (*Kolozsvárt*) *Réti János* „*Komlótermesztése*” a drótművelésről, de a komlótermesztési szaktanár (l. Kolozsvár) is megküldi bárkinek 20 fillér postabélyeg ellenében két komlófüzetét.

Gyalogut. (Felelet a 213. sz. kérdésre.) Amely ut nem tartozik legalább is a községi dűlőutak, vagy mezei utak megállapított hálózatába, az jogos indokból, pl. a jelen esetben művelési ág változása folytán egyszerűen megszüntethető. Nehézséget csak olyan eset okozhatna, ha valaki a szomszédok közül magán jogi alapon léphetne fel, t. i. azon az alapon, hogy telkének rendes használata érdekében a gyalogutra szüksége van, s a gyalogut használatához a szolgalmi jogot emberemlékezetet meghaladó folytonos gyakorlat által megszerezte.

Elégtelen gyarapodás. (Felelet a 214. sz. kérdésre.) Az 1000 kg. élősúlyra számított 30 kg. takarmányrépa, 10 kg. lóherszéna, 6,5 kg. tengeridara, 1,75 kg. korpa s 1,75 kg. olajpogácsa tartalmaz: 20,5 kg. szárazanyagot, 2,3 kg. fehérjét, 0,6 kg. zsírt és 11,9 kg. szénhidrátot, vagyis összesen 14,8 kg. emészthető szervesanyagot, melyből 10 kg. a nem szalastakarmányban fordul elő. E számok érihetővé teszik az elégtelen gyarapodást, még pedig úgy, hogy a csekély mennyiségű szárazanyagból azt kell következtetnünk, hogy az ökrök szalmát vagy polyvát is kapnak. Miután pedig az állatok nov. elején lekötve, azóta folyton ugyanannyi répát és lóherét ettek, míg ellenben az a rak elején csak 4,5 kg. volt, mely mennyiség fokozatosan szaporítva végre a most adagolt 10 kg.-ot érte el, az is bizonyos, hogy azelőtt sokkal több szalmát ettek az ökrök, minélfogva több is volt a gyomor- s bélirtalmuk, mint most. Eszerint tehát csakis a bélirtalomnak utóbbi időben való megkevesbedésére vezetjük vissza az elégtelen súlygyarapodást s nem a takarmány elégtelenségére, mely utóbbiban nincs semmi baj.

Nagy fajta házinyul beszerzése és tenyésztése. (Felelet a 215. sz. kérdésre.) A nagy fajta házinyulakból mi csak az orosz ezüst színűt tudjuk ajánlani, mert az nemcsak hus-, de szörme-nyul is, amely tehát kétszeres hasznót ad tenyésztőjének. Hogy hol lehet ilyen házinyulat beszerezni, azt önnek levelező-

lapon megíratuk. Azon kijelentését azonban, hogy a nagy fajtát leginkább azért óhajtja megszerezni, mert az nem ás a földbe s nem rongálja az istállók falait, szó nélkül nem hagyhatjuk s helyesbitjük ezt a nézetét azzal, hogy bizony a nagy fajtának éppen úgy a tulajdonsága ez, mint a csep és oly fürge közönséges istálló nyulnak. Nem is való a házinyul az istállóba. Ott nemcsak a falat és a farészeket rongálja, de sok belőjük el is pusztul, mert a ló vagy más állat letapossa, agyonrugja. A házinyulat külön e czélra készített kifutókban, kis udvarokban kell tenyészteni, ahol semmi baj nem érheti, de kárt sem okoz. Erről bővebben fogunk írni.

Sertéshizlaló-telep. (Felelet a 216. sz. kérdésre.) Aki évente 1200 sertést hizlal, úgy, hogy a sertéseknek és a tengerinek legnagyobb részét vétel útján szerzi be, tulterjeszkedik a mezei gazdálkodás rendes keretein és ilyen nagyarányu hizlalda felállításához köteles lesz iparigazolványt váltani és telepengedélyt kérni. Sz. F.

Állandó ludlegelő készítése módja. (Felelet a 217. sz. kérdésre.) Kérdéstevő azt mondja, hogy a talaj, ahol az állandó lud-, illetve baromfi-legelőt létesíteni akarja, a holt Tisza medre s ott minden fű elég jól diszlik. Ha így áll a dolog, akkor ott bizonyára van is legelni való fű a libának, ludnak. Ha van és szeretet azon a lud járnai, akkor azt a területet csak gondozni kell, ami a tavaszi boronálásban s esetleg trágyázásban áll. Ha azonban a ludfalca nem szereti a fűvet, akkor azt most mélyen fel kell szántani, jól megfogasolni s azután a következő fűmágyakból álló keverékkel bevetni s csak jövő évben használni baromfi-legelőül. *Juhcsenkesz* (*Festuca ovina* sulcata), ezt a ludak nagyon szeretik s ezen fű a legigénytelenebb az összes fűvek közt. *Réti perje* (*Poa pratensis*), ez a legkorábbi fű és bőtermő. *Tarajos czinczor* (*Cynosurus cristatus*), ez a szárazságot és az árnyékot jól tűri. *Tarackos lippant* (*Agrotis alba*), ez a fű a nedves talajon is jól tenyészik s késői legelő is ad. *Fehér here* (*Trifolium repens*) a libalegelőkön nélkülözhetlen. Az összeállítás a mennyiségre nézve az irányítja, milyen szokott azon a vidéken, jobban mondva annak a területnek környékén a legelő lenni s a fűtermés sikerülni.

Magtármagasítás kavics-mészdöngőlettel. (Felelet a 218. sz. kérdésre.) A kavics-mész-tömés kétségkívül a kérdéses czélra is alkalmas. Falvastagságul elég volna a kötő gerendák alatt 60 cm., közöttük pedig 45 cm. Tekintve azonban, hogy ily módon kuagro falak tömege, jobban mondva minta-bedeszkázása igen nehézkes, czélszerűnek mutatkozik s bizonyára olcsóbb is lesz, ha a falakat mindvégig 60 cm. vastagra készített. Egyébként utalunk a 163. sz. feleletben elmondottakra.

Részes kukoriczaföldek. (Felelet a 219. sz. kérdésre.) A kérdéstevő megsértette a szerződést, midőn annak ellenére részes tengeriföldeket osztott ki és amennyiben bizonyítható volna, hogy az erdő bérlője azért nem tudott az irtásföldekre vállalkozókat kapni, mert azok a gazdaságtól előnyösebb feltételek mellett kaptak részes földet, akkor bizony a szerződést megszegő fél a másikkal az okozott kárért felelős. A kár felszámítása a közelebbi körülményektől függ, amelyek előttünk ismeretlenek. Ha tudnók, hogy mi mindent hoz számításba kár fejében, akkor szólhatnánk csak hozzá, hogy felszámításai közül mit tartunk jogosnak és mit nem. Sz. F.

Könyv házinyul tenyésztéséről. (Felelet a 221. sz. kérdésre.) Magyar nyelvű munka csak egy van s ennek czime: *Tengeri nyulak tenyésztése*, írta Grubiczy Géza, 1875. Megjelent a *Falusi Könyvtár* XVII. füzeté gyanánt. Ezt a munkát azonban nem ajánljuk, mert 30 év előtt íratott, tehát nem sok hasznát veszi ma a tenyésztő. Modern és a mai viszonyoknak teljesen megfelelő *házinyul tenyésztési* munkát ír most *Andrássovich Géza* m. kir. gazd. intéző, mely a jövő hóban fog megjelenni s ára 2 K.

iesz. Előfizet (Budapest, F. Német. zök: M. Re Anleitung 2 ninchenzucht Starke: Fra fill., Braun fill., Jean I. K. 20 fill., zucht und ih 40 fill., A. Kaninchenz Azon nagyobb faj tudatjuk, ho szerezheti b lapin aloszt (lakik: Kalte ban ezt a f és szörme-ny színű háziny tenyésztésnek ezimű heti tenyésztés fo ményesen fo uteza 19.) o mutatást a tenyésztési t

Gazdaság

A Teme 23-án *Ambró* tartott, melye hogy az egye megyében d tesítése czélj alakult a dob Giládon egy dig Vojteken fogja kezelni koronát fizet ronát a gazd czéjből áteng kalmaztassék termesztését nehezítésére dencziában ta a közel jövő értékesítő irtó vetkezeti bizo szövöttekzetek és ebből kifó a végleges te ülésen mutatj mesztési szak majd az ülés az „OMGE” Az igazgatóséban az „O elfogadta De legelő rendta

A Szat hó 17-én *Don* tartott. Az eg nek a szarvas akadályozása hasonló szellő Ugyancsak a ülés a gabona használatra a közölt önálló képesán azon hogy a gyapj állandó közzé választmány a védelmét czélz a kormányhoz után folyó üg

A Nyit elnöksége, az kormány any téli tanfolyam totta meg *Üm* lők-, gazdasá gazdákból áll nagy érdeklő dékek háziip zöntség, mely csinossága a

lesz. Előfizetéseket már most elfogad a szerző (Budapest, II., Erőd u. 8.).

Német munkák e szakban a következők: M. Redaru: Die Kaninchenzucht oder Anleitung 2 K. 20 fill., Paul Weser: Die Kaninchenzucht in Anwendung 1 K. 10 fill., Paul Starke: Praktische Kaninchenzucht 3 K. 40 fill., Braun: Kaninchenkrankheiten 2 K. — fill., Jean Bungartz: Illustriertes Handbuch 3 K. 20 fill., J. G. Lincke: Die rat. Kaninchenzucht und ihr volkswirtschaftlicher Werth 2 K. 40 fill., A. Russo: Praktische Anleitung für Kaninchenzucht 1 K.

Azon kérdésre, hogy hol lehet a legnagyobb fajtaú skót házinyulakat beszerezni, tudatjuk, hogy ezt a fajtaú csak Wienben szerezheli be a cs. és kir. gazdasági társulat lapin alosztályának elnökénél Russo Alfrédnél (lakik: Kaltenleutgeben a/d Südbahn). Mi azonban ezt a fajtaú nem ajánljuk, hanem a hus- és szörme nyulnak egyaránt alkalmas orosz ezüstszínű házinyulakat, amelyet nálunk már sokan tenyésztenek s ha ir a „Baromfitenyésztés” című heti szaklapnak, amely lap a házinyul-tenyésztés fontos kérdé-ével behatóan és eredményesen foglalkozik (címe: Bpest, VIII., Naputeza 19.), onnan kaphat nemcsak pontos utmutatást a beszerzési forrásokat illetőleg, de tenyészési tájékoztatást is. bl.

Gazdasági egyesületek mozgalmá.

A Temesvármegyei G. E. ig.-vál. január hó 28-án Ambrózy Gyula báró elnöke alatt ülést tartott, melyen De Pottere Brunó bejelentette, hogy az egyesület propagandát csinált a vármegyében dohánytermesztő szövetkezetek létesítése céljából. Giládon és Vojteken már megalakult a dohánytermesztő szövetkezet és amíg Giládon egymás mellé épített pajták lesznek, addig Vojteken minden természetű külön pajtában fogja kezelni a dohányt, amelynek mm.-jéért 34 koronát fizet a szövetkezet; ebből egy-egy koronát a gazdák kötelesek az egyesületnek azon célból átengedni, hogy egy dohánykertész alkalmaztassék, aki köteles ellenőrizni a dohány termesztését és kezelését s a csempészet megnehezítésére a dohány mennyiségét folyton evidenciában tartja. Bejelentette előadó ezután, hogy a közel jövőben kilátás van egy központi vajértékesítő iroda létesülésére, továbbá, hogy a szövetkezeti bizottság értekezletet tartott a vármegyei szövetkezetek szövetségének alakítása tárgyában és ebből kifolyólag azon határozatot hozta, hogy a végleges tervezet a legközelebbi választmányi ülésen mutatja be. Mihók Sándor a növénytermesztési szakosztály javaslatát terjesztette elő, majd az ülés végén De Pottere Brunó bemutatta az „OMGE” átiratát a depekoráció tárgyában. Az igazgatóválasztmány a depekoráció kérdésében az „OMGE” álláspontjára helyezkedett, s elfogadta De Potterének erre nézve tett és a legelő rendtartására vonatkozó pótló javaslatait.

A Szatmárvármegyei G. E. ig.-vál. február hó 17-én Domahidy Sándor elnöke alatt ülést tartott. Az egyesület magáévá tette az „OMGE”-nek a szarvasmarháállomány pusztulásának megakadályozása tárgyában elfoglalt álláspontját hasonló szellemben szintén fölír a kormányhoz. Ugyancsak az „OMGE” felhívása kapcsán az ülés a gabonapiaczi tudósítások tárgyában fölhasználásra az egyesület hivatalos lapja által közölt önálló piaci árakat hozza ajánlatba, ennek kapcsán azonban viszont fölkeri az „OMGE”-t, hogy a gyapjúáraknak a „Köztelek”-ben leendő állandó közléseire iránt intézkedjék. Elfogadta a választmány az „OMGE”-nek a cukortermelés védelmét célzó javaslatát is s hasonló szellemben a kormányhoz föliratot intézni szándékszik. Ezután fölív ügyek intéztettek el.

A Nyitra vármegyei Gazdasági Egyesület elnöksége, az általa a magyar földmívelésügyi kormány anyagi támogatása mellett szervezett téli tanfolyam záróvizsgáját február 20-án tartotta meg Úrményben előkelő birtokosokból, bér-
lők-, gazdasztek-, lelkészekből, tanítók- és kisgazdákból álló közel száz főre menő közönség nagy érdeklődése mellett. Megelőzőleg a növény-
dekek háziipari kiállítását tekintette meg a közönség, mely úgy tárgyainak nagy száma, mint esinossága által kitűnt. A vizsgát az egyesület

ügyvezető-alelnöke, Mezey Gyula nyitotta meg, vezette és rekesztette be. A tanfolyam 21 növendéke kivétel nélkül sikeresen, jelentékeny rész kitűnően állotta meg a vizsgát. A növendékek teljes bizottsággal, szabatosan adták meg feleleteiket s beigazolták, hogy a rendelkezésükre állott rövid harmadfél hónap alatt igen sok hasznos gazdasági ismerettel bővítették tudásukat, ami nyilvánvalóan mutatja, hogy a tanfolyam jeles vezetője: Gállos Aladár, a földmívelési miniszterium által kirendelt szaktanár, a legnagyobb odaadással és ambícióval teljesítette nehéz feladatát, amit nagymértékben megnehezített az, hogy növendékeinek jó felerése mint tótajku csak törve beszélte a magyar nyelvet. Buzgalmát és szakértelmét egyaránt dioséri az általánosan elismert siker. A „Szózat” el-
éneklése s a tanfolyam egyik növendékének, Andrásko Józsefnek a kormány és egyesület iránt kifejezett köszönő szavai után a vizsgát az egyesület alelnöke tartalmas felszólalással fejezte be. Rövidesen fejtegetvén a tanfolyamok célját, általános helyeslés mellett konstataulta az idei tanfolyamnak szép sikerét a kitűzött cél szempontjából, mely igazolta, hogy az egyesület törekvései nem maradtak meddők. Elismerését fejezte ki a tanfolyam vezetőjének eredményes fáradozásáért. A jelen voltak lelkes éljenzése mellett háttal köszönettel emlékezett meg Tallian Béla földmívelésügyi miniszterrel, kinek az állam részéről nyújtott anyagi támogatása a tanfolyam megtartását lehetővé tette. Végül dicsőretek emlékezett meg a növendékek szorgalmáról és tudásáról és arra buzdította őket, hogy szerzett ismereteiket a téli napokon olvasgatással bővítsék, amit már azért is könnyen megtehetnek, mert a földmívelési kormány a Magyar Gazdaszövetség stb. által kiadott népszerű gazdasági művekhez a gazdasági egyesület és a szövetkezetek útján könnyen hozzájuthatnak. Végül figyelmeztette a növendékeket arra, hogy akár tiszta magyar születésűek, akár tótajkuak, mint egy hazának fiai testvérek lévén, mindenkor hű gyermekei maradjanak és sohase felejtsek el, mivel tartoznak a magyar hazának. Műveljék, munkálják és gondozzák az édes haza földjét, melyre ezer esztendőn keresztül apáinknak amnyi vére, amnyi könnye és verejtéke hullott, mindenkor hűséggel, hazafias érzéssel és szeretettel. Felhasználása láthatólag kedvező hatást tett egy a növendékekre, mint a közönségre, mely a vizsga után a több százra menő háziipari tárgyak legnagyobb részét megvásárolván, lelkes hangulatban oszlott szét. Az ünnepséget közös ebéd fejezte be az úrményi kör nagytermében.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az „OMGE” közleményei	411
Gazdák köszönete Darányinak	411
Gazdasági egyesületek mozgalmá.	419
Növénytermesztés.	
Részért miveljük-e a tengerit vagy házilag?	413
Állategészségügy.	
Gümőkór elleni védekezésről	414
Gazdasági rovartan.	
Őszi vetéseink tavaszvégi bajai	415
Levelészkönyv.	417
Vegyések.	419
Személyi hír. — Tenyészállatvásár. — A „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részv. társ. — A Magyar Kölcsonös Állatbiztosító Társaság. — Lókiállítás Bécsben. — Tenyészbikavásárok Miskolczon. — Gyümölcsés-eti tanfolyamok. — Komló-hírek. — Cselédségjelzés. — Hamis hírek a „Gazdák Biztosító Szövetkezeté”-ről. — Siketfajd vadászat. — A mezei poczkok irtása. — A tavaszi luxuslövésár. — Mészeti szakelőadások. — Szivárnyos pisztrángok tenyésztése	420
Kereskedelem, tőzsde.	420
Szerkesztői üzenetek.	421

Személyi hír. Ő felsége a király a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére Zalka Zsigmond kassai gazdasági rendes tanárnak a gazdasági akadémai tanári címet és jellegű adományozta. Zalka Zsigmond, mint lapunk ipari szakrovatának vezetője, nekünk is kedves munkatársunk, a gazdasági tanári kar egyik érdemes fiatal tagja, ki úgy jeles tanári, mint

irodalmi működésével egyaránt kiérdemelte a kitüntetésszámba is vehető előléptetést.

Tenyészállatvásár. Az OMGE. által f. évi márczius hó 26. és 27-én a Tattersallban rendezendő tenyészállatvásár iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul s eddig már tekintélyes számú tenyészállat jelentetett be. A rendező-bizottság kéri azokat a tenyésztőket, kik e vásáron résztvenni óhajtanak, hogy állataikat legkésőbb f. hó 15-ig bejelenteni sziveskedjenek, hogy azok beosztása és elhelyezése érdekében a rendezőség a szükséges intézkedéseket idejekorán megtehesse. A vásáron a földmívelésügyi kormány be-
vásárlásokat szándékozik tenni s egyébként is a tenyészállatok iránt nyilvánuló nagy kereslet a vásáron való részvételt indokoltá teszi.

A „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részv. társ. f. hó 6-án tartotta X. rendes közgyűlést Czigler Győző műegyetemi tanár elnöke alatt, melyen a részvényesek szép számmal vettek részt. A közgyűlés a tartalékok bővítésére után részvényenkint 20 korona (6%) osztalék kifizetését határozta el. Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagok megválasztása után Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztőtitkára részvényes indítványára a közgyűlés az igazgatóságnak, felügyelő-bizottságnak és a tisztviselői karnak a mai súlyos viszonyok között elért szép eredményért köszönetet szavazott.

A Magyar Kölcsonös Állatbiztosító Társaság most teszi közzé évi mérlegét és zárószámadatait. Jól esik látnunk, hogy végre ez a jobb sorsra érdemes szövetkezet is a fejlődés útjára lépett. Folyó esztendei mérlegét 124384 korona tiszta nyereséggel zárta, ami ha az előző évek veszteségeit ugyan nem is tünteti el, de azért mégis hozzájárul ahhoz, hogy a szövetkezet iránt való bizalom megszilárduljon. Az üzletév kedvező lefolyását jórészt a földmívelésügyi miniszter nagymérvű erkölcsi támogatásának lehet köszönni. A miniszter az ujabban kiosztott községi apaállatokat a szövetkezetnél biztosította be, a törvényhatóságokat, községeket pedig felhívta több ízben a tulajdonukat képező állatok bebiztosítására. Az elhullott állatok a bebiztosítottaknak lovaknál: 32%-át, szarvasmarháknál: 311%-át tették ki, ami a mult évihez viszonyítva elég kedvező eredmény. Az állatbiztosítás eszméje a legnépszerűbb Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegyében, míg az erdélyi részek megyéiben legnépszerűtlenebb. Az összes biztosított állomány volt 1903-ban 3910 darab ló, 29,302 db szarvasmarha, a biztosított összeg 9.336,333 K. Az elhullott állatok száma 260 db volt, a kifizetett kárösszeg pedig 77,58240 korona.

Lókiállítás Bécsben. A cs. és kir. gazdasági egyesület lótenyésztési szakosztálya Ferencz Ferdinánd főherceg védnöksége alatt, május 21-től 29-ig tartja meg Bécsben ezévi szokásos lókiállítását, amelyen tenyész, luxus- és használati lovak lesznek kiállíthatók. A bejelentések legkésőbb f. évi május hó 8-ig küldendők be a kiállítási bizottsághoz (Ausstellungs Komitee der VI. Sektion, für Pferdezucht, Wien I. Schauflergasse 6.), mely kívánatra részletes programot küld.

Tenyészbikavásárok. Miskolczon a Borsod-megyei Gazdasági Egyesület által f. évi márczius 2-án rendezett tenyészbikavásár minden várokozáson felül sikerült. Felhajtott pirostarka és magyar faju bika 135 db, ebből eladatott 74 db 360 koronától 700 koronáig terjedő áron. Az egyesület a köztenyésztés és a magántenyésztők érdekében ezen vásárokat évről-évre fejleszteni kívánja. — A Torontálmegyei Gazdasági Egyesület február 21-én Grabácson pirostarka tenyészbikavásárt rendezett. A díjazás és vásár a vidék gazdaközönségének impozáns részt-

vétele mellett folyt le. A megyei gazdasági egyesület elnökének Csekonic Endre grófnak képviseletében megjelent a díjazáson Csekonic Sándor gróf, a földmívelésügyi miniszteriumból pedig Pirkner János országos állattenyésztési főfelügyelő és Sierbán János országos tejgazdasági felügyelő. A díjazás és a vásár színhelyén mintegy 2—3000 érdeklődő jelent meg, kik között nagyon sok volt a vevő, úgy, hogy a felhajtott 70 drb tenyészbika közül csupán csak az 1¹/₂ éven aluliak nem adtak el. *Az eladók mind kisgazdák voltak.* Az eladási árak darabonként 300—600 korona között váltakoztak.

Gyümölcsészeti tanfolyamok. Tallian földmívelésügyi miniszter a gyümölcsészeti szakismeretek elterjesztése és új szakerők képzése céljából szaktanfolyamok tartását rendelte el és pedig:

Budapest (a m. kir. kertészeti tanintézetben) f. évi április hó 16-tól 23-ig és *Kolozsvárott* (a m. kir. gazd. tanintézetben) április hó 21-től 28-ig, amelyekre 12 lelkész fog az állam költségére fölvetni, akik egyenkint 32 K. utiátalány és napi 4 korona ellátási díjban részesültek. Ezeket kivül fölvetetik 3—4 földbirtokos és gazdatiszt is, akik azonban állami ellátásban nem részesülnek. Továbbá *Keszthelyen* (a m. kir. gazd. tanintézetben) április 6-tól 15-ig, *Tordán* (az állami kertmunkás iskolában) április 11-től 20-ig, *Kis-Szebenben* (az állami faiskola területén) április 18-tól 27-ig, minden egyes tanfolyamra 20—20 tanító fog fölvetni, akik egyenkint 30 K. utiátalány és 3 K. napi ellátásban részesülnek. A tanítókon kivül mindegyik tanfolyamra fölvetetik még 3—4 birtokos és gazdatiszt, akik azonban állami ellátásban nem részesülnek.

Mindezen tanfolyamokra a jelentkezni kívánók kérvényeiket adják be márczius 7-ig a földmívelésügyi miniszterhez. A részletes föltételeket a „Földmívelési Értesítő“ f. évi 10. száma tartalmazza, amely levelező-lapon előadott kérelemre a földmívelésügyi miniszteriumból bárkinek díjtalanul megküldetik.

Komlóhírek. *Saaiban* a komló áralakulása teljesen megállapodott és igen csekély forgalom mellett az árjegyzés változatlan volt. Márczius 4-iki árjegyzés 50 kilónkint: *saaiz* 358—376 kor., *idegen vidéki* (Fremdhopfen) *prima* 215—270 kor., II. r. 180—190 korona. *Nürnbergben* az üzletmenet szintén lanya és a csekély fölhozatal daezára az árak alig hogy tartják magukat. Az árjegyzés 50 kilónkint márczius 3-án: *piaczi áru* 165—180 M., *württembergi* és *büdeni* 175—190 M., *spalti* 193—240 M.

Cselédségelyezés. Egyszerű, de megható és lélekemelő ünnepély folyt le a napokban *Gyereit* Richárd hercegi nagybérlő *ozorai* uradalmának *gyánthi* gazdaságában. A szerencsétlen véget ért *Jobban* István kerpásztor nagy-családu örvényének a járási főszolgabíró, a községi jegyző, előjárók, gazdatiszt kar és az egész cselédség jelenlétében adatott át az *Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségelyépítész* részéről halál esetén segélyképp kiutalt 400 korona. Az átadást megelőző, hűségre és törvénytiszteletre buzdító beszéd nagy hatással volt a cselédségre.

Hamis hír a „Gazdák Biztosító Szövetkezetéről“. Némely biztosítási szaklapban részrehajló sugalmazásból oly hír látott napvilágot, mely alaptalan is, tendenciózus is. Azt mondja ugyanis e hír, hogy „Gazdák Biztosító Szövetkezet“ daczára, hogy jegyzlete rendkívüli kedvezően zárult, az idén sem lesz abban a helyzetben, hogy tagjainak díjvisszatérítést adjon. Ezzel szemben illetékes forrásból vett értesülésünk az, hogy a „Gazdák Biztosító Szövetkezet“ 1903. évi üzletének feleslege 109.351 korona 72 fillérrel zárult, melynek hovatartozásáról a legközelebbi közgyűlés fog határozni.

Siktfajd-vadászat. Vadásznak legizgatóbb vadászsiker, ha siktfajdot lehet. Ez az erdei madár azonban egész Európában igen kevése. A földmívelési miniszter most engedélyezte, hogy a besztarcebányai erdőigazgató-sághoz, továbbá a lipitújvári főerdőhivatalhoz és a soóvári és otocsázi erdőhivatalokhoz tar-

tozó kincstári területeken a folyó tavaszi dürgésidényben megállapított számú fajdkakások lelővése megszabott díjzítés mellett kiadassék. Bővebb felvilágosítások az erdészeti főosztályban, a kir. vadászati felügyelő hivatalos helyiségében (Budapest, V., ker. Zoltán-u. 16. sz., IV. em. 18.) és közvetlenül az említett erdőhatóságoknál nyerhetők.

A mezei poczkok irtása. Mult ősszel a tél elején is sokat szénvedtek a vetések, de még inkább a herések és luczernások a mezei poczkoktól. E poczkok nagy része elpusztult ugyan a tél folyamán, de maradt azért még igen sok s így méltán aggodni lehet, hogy ezek a közelgő tavasszal ismét tovább fognak szaporodni. Hogy e bajnak eleje vetéssék, ez uton is figyelmeztetjük az ország gazdáit, hogy a fenyegető veszedelem meggátálása végett már most márcziusban és áprilisban fogjanak a védekezéshez. E védekezésben sikeresen használhatók az olesó és jól működő hohlenheimi egerfogók, vagy ahol az állattenyésztés és a vadállomány érdeke nem tiltja azt, a foszforral való mérgezés. Utóbbi esetben azonban figyelembe veendő a mérgező gazdasági használatát szabályozó rendeletek is. E tavaszi irtás annál célszerűbb, mert kevesebb lévén a poczkok, gyorsabban és kisebb költséggel irtható, holott ha már elszaporodott, semmit sem lehet kezdeni ellene. Aki a poczkok irtására bővebb felvilágosítást kíván, azt megkaphatja nyomtatásban a m. kir. áll. Rovartani Állomástól (Budapest, II., Oszlop-utca 26. sz.).

A tavaszi luxuslövására, amely márczius 13-án nyílik meg a Tattersall telepén, a minap záródott a bejelentési határidő. Eddig a legjelentékenyebb 91 hazai tenyésztő részéről bejelentettek 350 lovat, amely anyag a következő fogatcsoportokra oszlik: Ötös fogat van 1, négyes 12, hintós fogat 54, jukker 64, hátsó 32. Hátsó- vagy hámsó 9 darab. A katalógus már megjelent és kapható a Tattersall titkárságánál. Bejelentéseket, amennyiben hely áll rendelkezésre, márczius 10-ig fogadnak el. A vásár bírálatát márczius 14-én tartják meg.

Méhészeti szakelőadások. Az állami méhészeti vándortanítók folyó évi április hónapjában az alábbi napokon és helyeken tartják előadásait:

Imrey Ferencz első kerületi, székhelye Rákoscscaba. 6-án Kiskőrös, 7-én Fülöpszállás, 8-án Szabadszállás, 9-én Kunszentmiklós. 11-én Kiskunlachháza, 12-én Taksony, 13-án Dunaharaszti, 14-én Soroksár, 15-én Erzsébetfalva, 16-án és 17-én Kistest, 18-án Ecsér, 19-én Maglód, 20-án Gyömrő, 21-én Kende, 22-én Tápiószáp, 23-án Tápiószőlő.

Abaffy József második kerületi, székhelye Pápa. 5-én Gyimót, 6-án Ugod, 7-én Teszér, 8-án Bakonytamási, 9-én Varsány, 10-én Táplány-szentmiklós, 11-én Bakonyszombathelyen, 12-én Nemesszalók, 13-án Csögle, 14-én Dobrony, 15-én Noszlop, 16-án Salamon, 17-én Kovács, 18-án Tapolezafő-Adásztevel, 19-én Pápa-Acsád.

Valló János harmadik kerületi, székhelye Pozsonyligetfalu. 6-án Toroson, 7-én Uszoron, 8-án Gutoron, 9-én Nagybakán, 11-én Kismagyar, 12-én Tárnok, 14-én Konyha, 15-én Kükül, 17-18-án a modori állami tanító-képezdénél, 20-án Benkepatony, 21-én Hódos, 22-én Tőkés.

Rózsa János negyedik kerületi, székhelye Sárospatak. 7-én Ostoros, 8-án Bogács, 9-én Naszvaj, 10-én Zsércz, 11-én Mezőkövesd, 12-én Emőd, 13-án Nyékládháza, 14-15-én Ónod, 17-én Kistörny, 18-án Csarnahó, 19-én Bodrog-Szerdahely, 20-án Nagygéres, 21-én Lelesz-polyána, 22-én Agcsermő, 23-án Kispárkányon, 24-én Bélyen.

Forgách Lajos ötödik kerületi, székhelye Arad, 5-én Kamuton, 6-án a békési első számú őrházánál, 7-én Békéscsátáron, 8-án Dobozon, 9-én Gerlán, 11-én Tarhoson, 12-én Mezőberényben, 13-án Kőröstarcsán, 14-én Gyomán, 15-én K-Ladányon, 16-án Szeghalmon, 18-án Okányon, 19-én Méhkeréken, 20-án Kötgyánon, 21-én Békéscsabán a gazdasági ismétlőiskolánál, 23-24-én Sarmaságon.

Abend András hatodik kerületi, székhelye Nagyenyed. 8-án Gyulafehérváron, 9-én Szászsebesen, 10-én Retikán, 11-én Szászcsoron, 12-én Algyógyon a földmives iskolánál, 14-15-én Dván

a tanítóképezdénél, 16-án Maros-Solyomon, 18-án Lugoson a földmives iskolánál, 20-án Karánsebesen a tanítóképezdénél, 21-én Kornán, 22-én Mehádián, 23-án Toplecezen, 24-én Orsován.

Nagy János hetedik kerületi, székhelye Kolozsvár. 7-én Köpeczen, 8-án Kőröspatakon, 9-én Csiksomlyón a tanítóképezdénél, 11-én Kézdivásárhelyen az árvaházánál, 13-án Székelykocsárdon a gazdasági ismétlő iskolánál, 15-én Marosvásárhelyen, 16-án Szekcsén, 17-én Vajdaszentivánon a gazdasági ismétlő iskolánál, 20-án Laposnyán, 22-én Tordán, 24-én Széken a gazdasági ismétlő iskolánál, 25-én Szamosújváron a tanítóképezdénél, 26-án Deésen, 28-án Sósmezőn.

Készely Ede nyolcadik kerületi, székhelye Temesvár. 10-én Szolnokon, 11-én Jánosidán, 12-én Alattyánon, 13-án Mihályteleken, 14-én Jászberényben, 15-én Felső-Szent-Györgyön, 16-án Pusztá-Monostoron, 18-án Jászfényszaru, 19-én Hatvaon, 21-én Vadász-erdőn, az erdőőri szakiskolánál, 22-23-án Románkésán, 25-én Magyar-Ittében, 26-án Ittvarnokon, 27-én Tordán.

Szivárványos pisztrángok tenyésztése. A földmívelésügyi miniszter elrendelte, hogy az országos halászati felügyelőség tisztán hazai tenyészetekből származó 1.300.000 db szivárványos pisztrángot vásároljon és azokat a hegyvidéki patakokban helyezze el továbbtenyésztési célból. A kiosztás a tavasz folyamán megtörténik. Ezzel egyidejűleg a miniszter elrendelte, hogy még a folyó éven 56 millió fogas- és süllő-ikra helyeztessék ki közvizeinkbe.

Fü-, óvári répmag, d. zab, magyar bikák Drassói uradalomban: Koncza.

KERESKEI ELEM, TÓZSDE.

Budapesti gabonatózsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1904. márczius 5.

Az időjárás a hét első felében borús, enyhe és esős volt. Később a csapadékok megszűntek, az ég-boltozat azonban tovább is borús maradt s a hőmérséklet csökkent. A kezdetben emelkedett vizállás is alacsonyabb. A külföldön az időjárás inkább száraz és hűvös volt.

A külföldi piacok eddigi szilárd üzletmenete jelentékenyen gyengült. A spekuláció a keletázsiai háborúhoz fűzött reményeiben csalódott, a fogyasztási kereslet normális keretét sem lépte túl és így mindenütt nagymértű lebonyolításokkal kapcsolatosan kijáratosság érvényesült. Ez természetesen az árak alakulására is befolyást gyakorol és az árak visszaesése e héten is az amerikai tőzsdékről indult ki. Newyork és Chicagóban az árak némi megszakítással tartósan csökkentek voltak; erősebb hozatalok, kedvező időjárási viszonyok, főleg azonban Armour eladásai — melyek pedig, tekintve annak óriási hausse érdekeltégét, csak részlegesek lehetnek — az áraknak locobuzában 7 centtel, a májusi határidőben 5 centtel való visszaesését, hozták magukkal. Angliában az eddigi szilárd irányzat ugyancsak gyengült és az árak valamivel olcsóbbak. Franciaországban, ahol az amerikai jelentéseknek akkor sem tulajdonítottak nagyobb fontosságot, amikor azok gyorsan emelkedtek voltak, most sem reagáltak a visszaesésre, az irányzat azonban csendes. A német piacokon, ahol a mult héten Oroszország részére nagymértű vételeket eszközöltek, most visszaesés állott be és az amerikai jelentésekkel kapcsolatosan az irányzat lanyhára fordult. Az egyéb kontinentális piacokon a forgalom ugyancsak gyengült és a hangulat csendesebb lett.

Nálunk az üzlet irányzata, a vevők tartózkodása és gyenge forgalom mellett az összes czikkekből lanya volt és az árak kisebb-nagyobb veszteséget szenvedtek.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza az egész hét folyamán lanya maradt. A malmok, melyek nemcsak nagyobb készletek felett rendelkeznek, hanem előre vásárolt és folytonosan beérkező hajtóteleteket kapják meg, állandóan kedvezőtlen liszt-üzlet felől panaszkodnak és a vásárlástól teljesen tartózkodtak. A kínálat e mellett ha nem is sürgető, de jóval a szükségleten felüli és így a tulajdonosok a visszaeső határidőpiac által is befolyásolva, naponként csökkenő árakkal voltak kénytelenek megbarátkozni. A forgalom azonban így is a legszűkebb keretben maradt meg és az egész hét folyamán nem emelkedett 55.000 mm. fölé, mi mellett az árak körülbelül 50 fillért vesztek. A hét végén a hangulat valamivel barátságosabb.

Rozs állandóan éppúgy mint az ezike kínálat mellett az árak a hét elején még társra, utóbb azonban firtnek.

Árpa (takarm.) volt forgalomban. még némi vételek tartózkodók maradtak. Az üzlet későbbi részben érvényesült; a forrasztás az árak 10—20 fillérrel, 11—12—K-ig Maláta és sörárpa felelő áru mult héten 10—12—K-ig.

Zab iránt a múlt héten is csak mérsékelt kereslet volt, de a múlt héten is változatlan lanya maradt. A múlt héten is változatlan lanya maradt. Szin és tisztaságuk nem helyben.

Tengeri és *rép* részben is a kínálat mellett a múlt héten is gyenge maradt. Azonban lanyhábbá vált a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. Tízvesztettek az árak a múlt héten 10—12—K-ig.

Olajmagok. A múlt héten 21—22—K-ig jegyzünk. A múlt héten 11 kor., lenmag 17—18—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Hüvelyesek. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Napijelek

*Készbuza*ban a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Rozs csekély mennyiségben a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Árpa takarm. a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Zab a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Tengeri és *rép* a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Mai eladások a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Budapesti talaj a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Felhozott árak a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Ár a múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk. A múlt héten 10—12—K-ig jegyzünk.

Rozs állandóan el volt hanyagolva. A fogyasztás éppúgy mint az export tartózkodók maradtak és gyenge kínálat mellett az árak körülbelül 30 fillért vesztek. A hét elején még 13-70 K.-ig fizettek budapesti paritásra, utóbb azonban 13-40 K.-nál magasabb árt nem fizetnek.

Arpa (takarmány- és hántolási cétekra) gyengén volt forgalomban. Szeszégetők és hizlálók kezdetben még némi vételeket eszközöltek és habár a gyárosok tartózkodók maradtak, az árak változatlanul tartottak. Az üzlet későbbi folyamán azonban csendesebb irányzat érvényesült; a forgalom egész jelentéktelen maradt és az árak 10-20 fillért vesztek. Minőség szerint 11-50-12- K.-ig jegyzünk helyben és helybeli paritásra. Maláta és sórarpa csak szórványosan van kínálva, megfelelő áru mult heti árakat ért el.

Zab iránt a kereslet állandóan gyenge és a kínálat is csak mérsékelt. Kezdetben a jegyzések e cikkben is változatlanok maradtak, utóbb azonban az általános lanya felfogás behatása alatt 20 fillért vesztek. Szín és tisztaság szerint 11-40-12- K.-ig fizetnek helyben.

Tengeri e héten csak gyengébb figyelemben részesült. A kínálat ugyan mérsékelt, de az érdeklődést is gyenge maradt. Az árak alig változtak, a hét végével azonban lanyhábbak és 10-20 fillérrel olcsóbbak. Budapesti paritásra 10-90-11- K., Kőbányán 11-10 11-20 K.-ig jegyzünk. Tiszavidéki állomásokon is 20 fillért vesztek az árak és Kabán 10-20-10-20, Mezőberényben 10-10-10-20 K. fizetnek.

Olajmagvak: Káposztarepce (készáru) nem volt forgalomban és 21 K. jegyez helyben. Vadrepce 9-50-11 kor., lenmag 17-50-18-50 K., gomborka 18-50-20 K. jegyez helyben. Határidő káposztarepce augusztusra valamivel szilárdabban indult és 23-20-23-40 K.-ig jegyzett, a hét végével azonban 22-80-23 K., Bükköny valamivel jobb forgalom mellett 11-11 K. jegyez budapesti paritásra.

Hüvelyesek Bab tovább is üzletellen. Névtelenesen triórozott törpe babért Gyöngyös-Félegyházán 18-50 kor., gömbölyű babért Mohács-Baja-Zombor 18-11 K.-át jegyzünk. Kendermag 18-18-50 K. helybeli paritásra.

Napijelentés a gabonaüzletről.
1904. márczius 8.

Készbuzában a lanya külföldre és a helybeli malmok tartózkodó vételeire ma lanya üzlet fejlődött ki. Elkelt körülbelül 10,000 mm. buza 5 fillérrel olcsóbb árakon.

Rozs csekély forgalom mellett változatlan. Hel ben és helybeli egyenértékre, azonnal szállítva 6-65-6-67/2 K. jegyez.

Arpa takarmányárpa tartott, helyben és helybeli egyenértékre 5-75-6- K.-ig jegyez azonnali szállítás mellett. Sórarpában az üzlet csendes.

Zab mérsékelt üzlet mellett, változatlan 5-75-6 K.-ig jegyez.

Tengeri (új) nyugodt. Azonnali szállítás mellett helybeli egyenértékben 5-55 K.-ig, Kőbányán 5-50-5-55 K. fizetnek.

Mai eladások:

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca. 1904. márczius hó 8-án. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott közlegekből 193 szekér réti széna, 24 szekér muhar, 29 szekér zsupszalma, 9 szekér alomszalma, 1 szekér takarmányszalma, — tengeriszár, 11 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbüköny, köles, stb.), 300 zsák szecska.

A forgalom igen élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 500-620, muhar 600-860, zsupszalma 260-280, alomszalma 220-240, takarmányszalma 260-280, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabosbüköny 570-620, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska 320-320. Összes kocsiszám 270. Összes súly 324,000 kg.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben e héten elején a forgalom valamivel élénkebb volt és nagyobb kereslet mellett több tétel finomított szesz kelt el a legutóbbi zárlatjegyzés szerint. Kontingens nyersszesz helybeli és vidéki finomított 42-75-43-50 K. vásárolták ab termelő állomás-ellenben finomított szesz adózva 149-5-150 K., adózatlanul szabadraktárra szállítva 50-5-51 K. ajánlottak nagyban és 2-3 K. drágábban kicsinyben.

Éleszt szeszben a kereslet kielégítő volt, adózott áru 149-5-150-5 K., adózatlan szesz 50-5-51-5 K. jegyeztetik. Denaturált szesz élénk és nagyobb kínálatok folytán 1 K. olcsóbban, 48 K. jegyeztetik hordóval együtt nagyban.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz e héten elején gyér ajánlatok folytán ismét szilárd áron 43-43-50 K. kelt ab termelő állomás nagyban. Exkontingens szesz 1 K. olcsóbban jegyeztetik.

A kontingens nyersszesz ára Budapestén 44-50-45-50 korona.

Bécs. Kontingens nyersszesz 44-80-45-20 K. Praga. 134-75-135-25 K. adózott tripló és 43 K. adózatlan szeszért.

Budapesti heti jegyzés:

	nagyban	kicsinyben
Finomított szesz	149-50-150-50	151-50-152-50
Élesztőszesz	149-50-150-50	151-50-152-50
Nyersszesz adózva	147-50-148-50	149-50-150-50
Denaturált szesz	47-48-48-50	49-50-50-50

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénzfizetés mellett értendőek.

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezte jelentése 1904. márczius 8-án.

A piac forgalma, tényleges árváltozások nélkül, rendes mederben folyt le. A vaj és turóban némi lanyhulás észlelhető; míg az élő és vágott baromfi iránt élénk kereslet mutatkozik. Vadfélékben tilalmi idő lévén, nincsen forgalom, vaddisznó iránt élénk érdeklődés mutatkozik, de kevés kerül a piacra. A burgonyaárak szilárdak, hagyma változatlan jegyzések mellett simán elhelyezhető. Tojáspiaczon a napról-napra emelkedő hozatalok, valamint a londoni lanya jelentések szükségképpen mehozták a már régebben várt árvisszaesést, noha a tavaszi üzlet még mindig nem ért el arra a pontra, hogy stabil alapon nagyobb mérvű üzletek létesüljenek.

Mai árak:

Husnemlek: marhahus 112-118 K., helybeli borjúhús 120-130 K., vidéki borjúhús 90-120 K., sertéshús 112-120 K., szalonna friss 130-140 K., szalonna, sózott 120-128 K., szalonna, füstölt 130-136 K., szalonna, olvasztani való 136-140 K., háj 140-144 K., sertézsír 136-140 K. Bárány párja: 10-20 K. Füstölt hús (vidéki) kgja 1-30-1-80 K., hazai sonka 1-60-2- K., szalámi 3-3-20 K.

Baromfifélék: élő tyúk 2-3- K., rántani való csirke 1-60-2- K., sütni való csirke 3-3-80 K., kacsá, sovány — K., hizott 4-6- K., lud, hizott 14-17 K., pulyka, sovány — K., hizott — koronával páronként.

Vágott hizott liba 1-20-1-40 K., vágott hizott kappan, kacsá és pulyka 1-40-1-70 K. kg.-kint.

Tevaj: (centrifugált) 2-40-2-60 K., főzövaj 1-80-1-90 K. kg.-kint. Tehénturó kgja 20-28 fillér.

Zöldsefélék: Burgonya (waggonáru) sárga 380-440 K., rózsá I. 320-340 K., kifi fehér 1000-1200 K. 100 mm.-kint. Hagyma 50 kgos zsákokban zsákkal együtt 10-12 mm.-kint. Fokhagyma nem keresett.

Gyümölcsfélék: szőlő; chasselas — fillér, muskotály — fillér kg.-kint. Alma, válogatott elsőrendű áru (aranyparmen, ranet, Jonathan, Török-Bálint stb.) 60-70 K., másodrendű alma 20-40 K., harmadrendű apró áru — K. métermázsánként. Körte, elsőrendű 50-70 K., másodrendű 20-30 K. mm.-kint. Mogyoró: — K., Dió: — K. mm.-kint. Aszalt szilva — K. Szilvaiz — K. mm.-kint.

Déli gyümölcs gondosan átesomagolva, vidékre is, ab raktárunk: Citrom 300-as 5-50-6-50-8 K., 360-as 6-50-7-50 K. Narancs: 160-as 6-50-7-50-8 K., 200-as 7-50-8-8-50 K., 300-as 7-50-8-8-50 K., 7-50-8 K. Vértelű: 160-as 11 K., 200-as 12-50 K. 1/2 láda 100-as: 7 K., 150-es: 7-50 K. Kosár narancs: 13-15 fill. kg.-ja.

Méz: pergetett akác 0-90-1- K., hárs —80-90 korona kg.-kint. Gyümölcsiz 2 K. kg.-kint, szárított gomba 2-2-40 K. kg.-kint. Mák (kék) — f. kilónként. Sajtok: Romadour 25-50 dekagrammos téglákban 50-60 fillér, grói 1-1-20 K. kg.-kint. Juhsajtok —80-1 K. kg.-kint.

Tojás: bácskai 64-68 K., erdélyi apróbb áru 62-63 K. ládánként (1440 drb.), apadt — K., meszes — K.

Hideghusvásár a Garay-téri élelmi piacon. 1904. márczius hó 8-án. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 57 árus 36 drb sertést, 2 árus 85 drb süldőt, 2000 kg. friss húst, 1000 kg. füstölt húst, 1000 kg. szalonnát, 500 kg. hajat, — kg. zsírt, — kg. kolbászt, — kg. hurkát, — kg. füstölt szalonnát, — kg. kocsonyahúst, — kg. disznósajtot, — kg. (— drb) sonkát, — kg. töpörtöt.

Videkről és pedig: összesen 208 drb sertés.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshús 1 kg. 128-136 fillér, 1 q 120-124 kor. süldőhús 1 kg. 133-152 fillér, 1 q 120-124 korona, füstölt sertéshús 1 kg. 152-180 fillér, 1 q — korona, szalonna zsirnak 1 kg. 136-148 fillér, 1 q — korona, füstölt szalonna 1 kg. 140-180 fillér, 1 q — korona, korona, háj 1 kg. 144-144 fillér, 1 q — korona, disznósír 1 kg. 144-144 fillér, 1 q — korona, kocsonyahús 1 kg. 72-80 fillér, 1 q — korona, füstölt sonka 1 kg. 180-200 fillér, 1 q — korona, kolbász 1 kg. —, disznósajt 1 kg. —, hurka 1 drb —, töpörtő 1 kg. — fillér.

Hideghusvásár az Orczy-uti élelmi piacon. 1904. márczius hó 8-án. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről

23 árus 37 drb sertést, 1 árus 4 drb süldőt, 1600 kg. friss húst, 700 füstölt húst, 900 kg. szalonnát, 600 kg. hajat — kg. kocsonyahúst.

Videkről és pedig: Összesen — drb sertés. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshús 1 kg. 128-136 fillér, 1 q 120-120 K., süldőhús 1 kg. 136-160 fillér, 1 q — K., füstölt sertéshús 1 kg. 136-144 fillér, 1 q — K., szalonna zsirnak 1 kg. 132-136 fillér, 1 q — K., füstölt szalonna 1 kg. 136-144 fillér, 1 p — K., háj 1 kg. 140-144 fillér, 1 q — K., disznósír 1 kg. 144-148 fillér, 1 q — K. kocsonyahús 1 kg. 76-100 fillér, füstölt sonka 1 kg. 160-200 fillér, 1 q — K.

Budapesti juhvásár.

1904. márczius 7.

Főlhajtattó:

Magyarországból	512 drb juh	— drb kecske
Szerbiából	— drb juh	— drb kecske
Összesen	— drb juh	— drb kecske
Eladatlan maradt	— drb juh	— drb kecske

Árak

(kilogrammonként élőszuliban, korona értékben).

	per kg.	páronként
Elsőrendű hizott ürü	48-49 fill.	40-41 kor.
Középmínőségű hizott ürü	—	—
Legelőn javított ürü (anya)	—	—
Kisorolt kos	—	—
Szerbiai juhok	—	—
„ kecskék	—	—
Husos bárányok	—	—
Középmínőségű bárányok	—	—

Irányzat: elég élénk.

Bécsi szarvasmarha vásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1904. márczius hó 7-én.

Főlhajtás összege:

drb	Minőség szerint:	drb
Hizott és legelőmarhában főlhajtás	Hizott marha	3436
Csontozni való marhában főlhajtás	Legelőmarha (Weidev.)	—
Összesen	Csontozni való	536
Eladatlan maradt	Összesen	3972

Nem szerint:

Származási hely szerint:	Ökör	3047
Magyarországi	Bika	408
Galic, s bukovinai	Tehén	442
Oszták tartományokból	Bivaly	75
Összesen		3972

Árak: (100 kilogrammonként élőszuliban koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	72-76-80	64-70	54-63
Galicziai hizott ökör	76-79	70-75	66-69
Tarka hizott ökör	79-85-86-88	68-78	62-67
Bikák	58-70-72-74	—	—
Hizott tehén	50-70	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontozni való marha	—	—	—
Bivaly	40-52	—	—
Konzerváru (selejt)	—	—	—

Irányzat: a nagyobb főlhajtás folytán kinálathoz képest a hangulat csendes, az irányzat gyenge; primáru jó 1, közép- és gyengébb minőség 1-2 koronával olcsóbb, mint a mult héten.

Vásáron kívül közvetlenül a vágóhidra érkezett a lefolyt héten 670, a mult vesztégyására való főlhajtás 426 darab.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. V. urnak. „A tehének nem fogamzásáról” szóló cikke előjegyzésben van és alkalmitag közölni fogjuk. Mint felelet már ugys megkésztet.

E. I. urnak. Malaczkokat a Pasteur-féle ojtó- anyaggal legtanácsosabb tavasszal, április-május hónapokban a 3-5 hónapos korban, még teljesen vézsmen- tes időben, orbanéz ellen beoajtani.

T. A. urnak Csegőd. Mint magántenyésztőnek föl- tétlenül joga van a tenyészállatok szállítási díjkedvez- ményére és az igazolvány kiállítását a ker. áhattenyész- tési felügyelő nem tagadhatja meg. Tessék orvoslás végett a földmivelési miniszteriumban a központi állat- tenyészési főfelügyelőséghez fordulni.

A. S. Sz. urnak. I. A megszünt, de még telek- könyvíleg nem törölt tehének a lórléséhez J. M. örö- köseitől kell engedélyt kieszközölni, vagy pedig a tör- lést per utján követelni. Amig a teher a telekkönyvben törölve nincs, a vevő jogosan tart vissza a vételárból annak megfelelő összeget. II. A szőlőben olyan munká- latokat, amelyekkel a szomszéd szőlőnek talaja megholy- gatást szenved, nem szabad végezni, ha valaki ezt teszi, az esetleges kárért felelős.

FELHIVÁS

az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület
tagjaihoz s a „Magy. Gazdaságtörténelmi
Szemle“ czimű folyóirat előfizetőihez.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által kiadott „Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle“ czimű gazdaságtudományi folyóirat 1903. végével tizedik évfolyamát töltötte be.

A *tíz vaskos kötetre* szaporodott vállalat komoly irányú modorral tárgyalja mindazt, a mi a magyar gazdálkodás multjában fölmerült; a mi nemcsak érdeket keltő, de hasznos tudnivaló is. Művelt gazdáink körében alig akadhat olyan, a kit mezőgazdálkodásunk kezdete, multja, haladása ne érdekelne. Mindezt a „Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle“ tíz évi folyamában megtalálja; mert e vállalat kis kézi könyvtár, bárki is szívesen forgathatja, lelvén benne tudást, okulást, összehasonlító figyelmeztetést, a miből hasznos következtetést is vonhat le.

Ennek a kis mezőgazdasági kincsháznak az ajtaját nyitjuk mi föl, midőn a vállalatot szélesebb körbe vinni kívánjuk s az eddig megjelent *tíz kötetnek* az árát

30 koronára szállítjuk le

s a megrendelőnek bérmentve küldjük meg, ha a kedvezményes díjat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába (IX., Üllői-ut 25), postautalványon beküldi.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjainak, habár előfizetői is a vállalatnak, de egyik vagy másik évfolyamot nem bírják

egy-egy évfolyam kötetét 3 koronáért

küldjük meg. Egyes évfolyam megrendelőjét a postabér terheli.

Folyóiratunk kéthavonként jelenik meg. Egy-egy füzet 5 nagy 8-adrétű ívet tartalmaz. Évi előfizetési díja 4 kor., mely összeg ugyancsak az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába utalandó.

Vállalatunk szellemi részének fővezetője: Szilassy Zoltán egyesületi szerkesztő-titkár; a szerkesztői teendőt Kovács Ferencz dr., akadémiai tanár látja el.

Folyóiratunk kedvezményes megszerzési módját s további pártolását melegen ajánljuk a magyar művelt gazdaközönség figyelmébe.

A mai időben annyira nélkülözhetetlen önvédelem, a haladás és jólét fegyverét a magyar mezőgazda fölkelheti a „Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle“ köteteiben. Tudást, okulást meríthet belőlük a haza és a saját javára.

BUDAPESTEN, 1904. februáriusban.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
mint a
Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle kiadója.

(Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank.

HIRDETMEŒY.

A magyar Jelzálog-Hitelbank t. e. részvényesei az 1904. március hó 17-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségeiben (V. Nádor-utca 7.) tartandó

XXXV-ik rendes közgyűlésre

ezenmel tisztelettel meghívotnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1903. üzletéről.
2. Az 1903. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovatartozása iránt.
4. Választás a felügyelő bizottságba.

A részvények letételek:

Budapest: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz.) és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál;
Bécsben: az „Union-Bank“-nál;
Párisban: a „Société Générale, pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France“ című banknál.

Az igazgatóság.

Alapszabályok kivonata.

23. §. 20 részvény tulajdona 1 szavazatra jogosít.
24. §. Részvényesek, kik szavazó jogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összehívása előtt legalább 8 nappal részvényeiket térítvény mellett letéteményezni; a letéteményezés a bank pénztáránál, vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközölendő.

25. §. A szavazó jog személyesen, vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényesnek adható. Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. Azoknak, kik szavazó jogukat igazolták, a részvények és az utánok járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló jegyek adatnak ki. — A részvények a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzékbe számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál egy, minden egyéb letéthelyen két példányon bejegyzendők. A letétező a letétezt részvényekről térítvényt nyer és a részvények annak idején a közgyűlés megtartása után esa is ezen térítvény visszaadása mellett fognak neki kiszolgáltatni.

Az 1903. évi mérleg és jelentés 1904. március hó 9-től kezdve a t. e. részvényesek rendelkezésére áll.

(Utánnomás nem díjazatik).

Hirdetmény.

Lajos bajor kir. hercegné ő fensége sárvári uradalmának, részint importált, részint díjazott, tisztavérű tenyésztetiből származó, mesterségesen nevelt, tuberculinra nem reagáló Behring és eljárása szerint gümőkór ellen védett:

14 drb simmenthali,
4 drb pinzgau
10 drb algau (horzderes)
1¹/₄ — 2 éves tenyészbika
és 10 drb 1¹/₂ — 2 éves pinzgau üsző

eladása czéljából

1904. évi április hó 12-én d. u. 3 órakor

az uradalom u. n. ujmajori gazdaságában — Sárvár vasuti állomás közelében — nyilvános árverés fog tartatni.

Előleges bejelentésre az állomáshoz kocsi küldetik. — Az állatok leírását tartalmazó füzetet az uradalmi igazgatóság kívánatra megküldi.

Sárvár, 1904. márczius hó 3-án.

Lajos bajor hercegné ő kir. fensége jószág-igazgatósága Sárvár.

Eladó egyéves süldők

és p. 350 drb vészen átment és 160 drb vészen nem átment; értekezhetni:

Cseszerán Tivadar

gazdatiszttal Szt.-Mihálytelke, u. p. Magyar-Nádas
(Kolozs megye.) 2229

Nagy
angol

Faj-
hónapos
Átvé
2246

Sertések

Ilyán
Ma

jelenlé
Eskü-
különb

Egye

ga

kapha

Cselkó

Hilgard-

Száhlen

Szűts M

Cserhát

Acsádi J

Molnár

Beiwink

Rázsó I

Szilassy

Dr. Baro

Ruhland

árakra

Rubinek

Ezen

Magyar

hoz B

Nagymágocsi uradalom elfogad előjegyzéseket:

angol tenyész választott malaczkokra

(tisza vérű yorkshirei faj)

darabonként 30 korona árban.

Faj-jelleg: igen gyors fejlődés, nagy szaporulat, 10 hónapos korban tenyésztésre teljesen alkalmas.

Átvétel f. évi május 1-től.

2246

Jószágfelügyelőség.

Úri Rezső

sertésbizományos

= Budapest, =

József-körút 22/24.

Sertéseket sorány és hizott állapotban a legmagasabb napi árakon értékesít.

A tisztelt gazdaközönségnek!

ajánlunk elsőrendű arankamentes államilag ólomzárolt

lóhere- és luczernamagot

továbbá eredeti quedinburgi igen megbízható magas csira-képességű répamngvakat, ugyszintén komócsin, fűmagot, csibehurt, bükkönymagot stb.

Holländer Adolf és Fia

termény- és magkereskedés Debreczen.

2207

Hirdetések felvételnek

a „Köztelek“
kiadóhivatalában
Budapest, Üllői-ut 25

Hirdetmény.

Ezennel közhirrre tétetik, hogy a **Magy. Kir. Szabadalmazott Osztályosorsjáték (XIII sorsjáték) 6. osztályának huzásai folyó évi március hó 23-tól április hó 20-ig tartatnak meg, még pedig a következő napokon:**

Március 23., 24., 26., 28., 29., 30. 31. Április 2., 5., 6., 7., 8., 9., 12., 13., 14., 16., 20.

A huzások mindig délelőtt 9 órakor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályosorsjáték huzási termében (IV. Eskü-tér, bejárat a Duna-utcáról). A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása a játékterv szerint minden igénykülönböztetésének terhe alatt 1904. március hó 16-ig eszközölendő.

Budapest, 1904. évi március hó 6-án.

Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályosorsjáték Igazgatósága:
LÖNYAY. HAZAY.

Az O. M. G. E. tagjai és a „Köztelek“ előfizetői az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felügyelete alatt álló könyvkiadó vállalat kiadásában megjelent következő

gazdasági könyveket leszállított áron

kaphatják:

	füzve kötve	
	kor. III.	kor. III.
Cselkó és Kossutány Takarmányozástan	2.—	3.—
Hilgard-Treitz Szikes talajok	1.—	2.—
Száhlender Gyula Gazdasági építészeti, II. rész	2.—	3.—
Szűts Mihály Mezőgazdasági becsléstan	2.—	3.—
Cserhádi Sándor Okszerű talajmivelés	—	3.—
Acsádi Jenő Mezőgazdasági ut-, vasut- és hidépítészeti	2.—	3.—
Molnár István Gazdasági gyümölcsstermelés	2.—	3.—
Beiwinkler Vilmos Fajbaromfi-tenyésztés	4.—	5.—
Rázsó Imre Czukorrépmag-tenyésztés	1.—	—
Szilassy Zoltán Amerikai mezőgazdaság	7.—	—
Dr. Baross János Idegenek birtokszerzése	6.—	—
Ruhland-Árkövy A papirosbuza hatása a gabona- árakra	2.—	—
Rubinek Gyula A jövő vámpolitikája és új vámtarifánk	10.—	—

Ezen könyvekre megrendelések az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához Budapest, IX. ker., Köztelek-utca 8. szám intézendők.

A könyv ára, valamint 30 fillér postadíjra előre beküldendő, mert az utánvételi költség aránytalanul megdrágítja a műveket.

	füzve kötve	
	kor. III.	kor. III.
Suschka Richárd Egyszerű gazdasági számvitel	—	4.30
Dr. Rodiczky Jenő A magyar juhtenyésztés múlt és jelen irányairól	—	2.30
Kardos Árpád Hazi- és udvar-kertek berendezése	—	2.—
Hrebly Emil A baromfi hizlalása és a hizott ba- romfi értékesítése	—	1.50
Wiener Mosko Az ujlaki uradalom üzleti berendezése	1.—	—
Szilassy Zoltán Gazdasági számviteli naptár	—	1.50
Cserhádi Sándor Talajismeret	3.—	5.—

Ezen könyvekre a megrendelések a „PÁTRIA“ r.-t. könyvkereskedésébe Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám, intézendők.

Eladó
a ménes felosztás miatt egy darab 172 cm. magas gesztenye-péjszínű, tenyésztésre alkalmas angol telivér kanca. Apja: Kisbér ücsöke (O. G. B. folio 1-153.). Anyja: Danae, apja Childeric, anyja Dreamland (O. G. B. folio IV. Pag. 114.). Született Kisbérben 1897. március 3-án. Ára 600 korona. Bővebbet: Uradalmi intézség, Mikosd, per Zalabér. 5345

Utolsó évi termési, magas csiraképeségű
Oberndorfi répamag,
Gróf CHOTEK futtakai uradalmának termése
25 korona
50 kilónként.

HALDEK
magnagykereskedésében, József főherceg ö cs. és kir. fensége udvari szállítójánál
2191 Budapest, Károly-körút 9. szám.

Korai
anschai-fajta kiváló minőségű sima komlómagvanyok ezre csomagolva és vasutra szállítva 20 korona.
Ültetésre alkalmas 4-5 mm. erős sima **Riparia Portalis** és **Rupestris Monticola**, ezre csomagolva és vasutra szállítva 13 korona.
Ezerjű, Olaszrizling, mézes fehér, Veltelini piros fajliszta bazal sima vasszók ezre 7 kor.
Kapható: **Bajor József** szőlő- és komlótelepeiről, Ráczalmáson (Féjerm.). 5187

Trágyalé
és egyéb szivattyukat
házi, gazdasági és mindenemű ipari célokra megbízható minőségben jutányos áron szállítanak és kívánatra szerelnék.
Ajánlatok ingyen és bérmentve.
Győző Béla és Társa szivattyu-spezialisták
V. Lipót-körút 18. sz. 2180

Néklülözhetetlen
a foszforsavas esontmész, tehének, ökrök, borjak, malacok, lovak, csikók, szarvasok, özek és a baromfiak takarmányozásánál, kapható:
NEUBAUER ADOLF műtrágya és vegyi-ipari gyárak meghatalmazottjánál
GYŐR. 2101

Benzinmotoraink
gyárunkban mindenkor készben megtekinthetők. Árjegyzékek és költségvetések díjmentesen adunk. 1316
Beck és Gergely motor- és gépgyár
Budapest, V. Váci-ut 12
Óriás tökmag.
Egy éven át általában nagy sikerrel nemesített szilke Indiai Mandarini és vörös Chinali keresztezéséből származó mag nálunk kapható. Terménye kiválóan eltartható és rendkívül bőtermő. Kilója 3 korona. Tarnai uradalmi földbirtokos Apu-tag, Pest megye. 5361

Sárga Oberndorfi répamag
1903. évi termés jótállással a fajlisztaságra és kitűnő csiraképeségre 100 kilónként 50 koronáért eladó ab vasutállomás
2144 Bicske, Gr. Esterházy csákvári gazdaságában.

Brück és Társa szállítók és bizományosok
Budapest, VII., Dohány-u. 16.
Elvállalnak: mindennemű szállítmányozásokat é. p. podgyászt, árut és költözéseket zárt butorkocsikban, úgy helyben mint vidéken. Mindennemű árak bizományi eladását is. 2187

Bedőházi Pál urad. tisztartó Kutyfalva, Alsó Fehér-m., megbízásokat fogad el igaz ökrök, lekötötti való ökrök, tinó, üsző, tehének és borjak megvételére. Szíves megkeresést kér:
Bedőházi Pál, Kutyfalva
Vasúti megállóhely helyét.
1 gőzcseplő-készlet
6 lóerőjű, kitűnő karban, összesen három cséplést végzett, olyan mint az új! kedvező fizetési módzatok mellett olcsó árban eladatik. Cím: »Agrária«, Budapest, Váci-ut 2. szám. 5497

Vetésre kiválóan alkalmas, minden időben magtól ment **tavaszi rozs** kapható **Propper Samu** turali (Szabolcs-megye) gazdaságában 1000 kg-mal nagyobb mennyiségben 14 korona 50 fillérértől 100 kg-monként vevő zsákjában a nyiregházai vasúthoz szállítva. Megrendelések **Propper Samu mezőgazdasági gépjáratételez.** Budapest, V. ker., Váci-körút 52. intézendők. 5347

Tejfétel.
Sürgősen szükségem volna nagyobb mennyiségű tejsz. ajánlatokat mellettem kérek. **Sptizer Jakab,** Budapest, VII. ker., Rombach-utca 13. 5316

Nyulszapuka-mag
uradalmi áru, utolsó évi termés, arankamentes
44 korona
50 kilónként
Haldek
magnagykereskedésében, József főherceg ö cs. és kir. fensége udvari szállítójánál 2202
BUDAPEST, VII., Károly-körút 9. sz.

2 gőzcseplő-készlet
6 lóerőjű, kitűnő karban, összesen négy cséplést végzett, olyan mint az új! kedvező fizetési módzatok mellett olcsó árban eladatik. Cím: »Agrária«, Budapest, Váci-ut 2. 5435

Urasági bérletek.
1200 holdas, 2500 holdas, 3000 holdas, 5000 holdas, 7000 holdas birtokok legkedvezőbb feltételek mellett kiadók. Levelek „Jogtanácsos” jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnék. 5439

Nyári legelő.
1000-1200 drb birkát és 100-120 drb szarvasmarhát — kevesebb számban is — nyári legelőre elfogad: Bányász Mór birtokai bérzadasága, u. p. Nagy-Oroszi, Nógrádmegye. 5140

Miskolc-bugyikli
bérzadaságunkban ajánlunk megvételre kitűnőn fejleszített 1 1/2 éves mangalica tenyész-koczkákat. Getfried Festvérek. 5436

Gyógyszerekért
Hilótkételekűl kifizetett öszszegüket érvényesít a Gyógyszorszámlákat felhívizsgáló Iroda, Budapest, I., Attila-utca 14. (Elismert szakértő.) 5423

Torma.
Nürnbergi édes torma-dugvány ezrenként, vékonyabb 20 kor., vastagabb 24 korona. Kapható: Zseny István gazdaságában, Halason, Pest megye. 5424

Magasztörzsi
gyümölcsfákat a legnemessebb fajokban, ősi barackot redélynek megvételre ajánl Csákváron (Féjermegye), az urad. kertészet. Árjegyzék kívánatra megküldetik. 5422

Tavaszi
vetőmag buza és tavaszi fekete reepe, mindkettő kitűnő minőségben kapható a toponári bérzadaságban. Buza métermázsája 17 korona, reepe 22 korona, a vevő zsákjában toponári állomásra szállítva. Megrendelések az intézséghez, Toponár, Somogy megye, küldendők. 5408

A nemesített alcsuti tengeri
koránérő, bőtermő féléseg és mint igen értékes kereskedelmi áru, közkedveltségnek örvend. Termelők részére a folyó évben is ad el az uradalom vetőmagot az alább megjelölt árak mellett: vetőmagnak válogatott csövek közép részéről, kézzel morzsoló vetőmag ára métermázsánként 18 korona. Hasonló módon válogatott csövekről géppel morzsoló tengeri ára métermázsánként 15 korona. Az árak Acsa-állomásra szállítva (Bicske-sárbogárdi helyi-érdeki vonalon) zsákunk kívül értendők. Zsákok önköltségnek lesznek szállítva. Kézzel morzsoló 0-50 q-nál, géppel morzsoló 3 q-nál kevesebb mennyiség nem szállítatik. Ez idén kisebb készlet **székely tengeri** is került eladásra, métermázsánként 15 kor. árban. Megrendeléseket a pénz előleges beklüdeése vagy az áru utánvételezése mellett — míg a készlet tart — elfogad a Főhercegi gazdasági intézség Vertesacsán. (Posta-, vasut-, táviró-állomás.) 2196

Méltóságos
gróf Esterházy Sándor ur tulajdonát képező nagy kiterjedésű **tőzegtelep** kihasználásra, bővizű hegyi-forrás felhasználásra, esetleg **pisztráng** tenyésztésre bérbeadó. Ugyanitt negyven hold **erdő** faállománya, importált bőtejező **osztályos-landi** szőlők után származott birkák és kutyák régi hegyi **borok** árjegyzék szerint eladók. Bővebb felvilágosítással szolgál az uradalmi jószág-felügyelő Pta-Kemenes, u. p. Nemes-Magasi, Vas megye. 5391

Valódi stájer loden kalapokat vadászati, sport- és strapa-czélra

ajánl:
Josef Pichler & Söhne cs. és kir. udvari kalapgyáros
GRÁZ.
Nagy képes árnyak ingyen. 2247

A seprőczirok termelése.
Hasznos utbaigazitások, irta: Szalay János.
1 korona 20 fillér előleges beklüdeése ellenében bérmentve küldi a

“PATRIA” r.-t.
könyvkereskedése
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Évelő virágok
minden kertnek díszre válnak. Erős 2-3 éves palántákat Aquilegia, Astor, Campanula, Chrysanthemum, Dianthus, Phlox, Rudbeckia stb. fajokban 10 drb 10 fajtán 3 kor., 100 drb 25 fajtán 15 kor., postacsomagokban szállít 2223

Pecz Armin
cs. és kir. udvari műkertész és faiskola-tulajdonos
BUDAPEST, VII., Kálvária-tér 8. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Parasztolajpogácsát,
u. m. tiszta reepe, tök-mag és napraforgópogácsát ajánlunk, franco minden állomásra, ugy-szántén vető-bükkönyt és tarkababot conventióhoz a legújlatyosabb áron kisebb és nagyobb mennyiségben. Klein Ferenc és Fla, Budapest, VI., Andrássy-ut 64. sz. 5057

Eladó
középbirtok szeszgyárral, fővonalon, prima. Bővebbet dr. Baross János ügyvéd, Budapest, Rökk Szilárd-u. 8. II. 5026

Aranyéremmel kitüntetett jövített Oberndorfi takarék répamag
kiváló csiraképeség (répa naranccsárga, hegyes gölyönlaku) 100 kg. 36 frt, 500 kg.-tól csak 32 frt zsákkal. Szép

magbükköny 6 frt.
Nagy-Salló állomáshoz szállítva.
Szandner Sándor, Kis-Málas, posta és távirda Nagy-Salló. 5195

Benzin-motor,
5 lóerőre kipróbálva, tüzemben látható, keveset használt, továbbá egy négy lóerőjű **locomobil** kitűnő karban; egy 3 collos **Schlick-féle körszivattyu** sőt használt és egy új **tarár** eladó. — Felvilágosítás nyerhető: dr. Salgó Józsefnél, Budapest, Erzsébet-körút 44. 5421

Megvételre
kerestetők 8 lóerőjű géphez, használt, de jó karban levő szalmakaszoló **elevátor.** Ajánlatok a gyapolyi gazdaság szántártól hivatalához kéretnék. 5431

Elsőrendű
kitűnő minőségű **baltacim-mag** kapható özvegy Strasser Józsefné és fainál, Kecsege-Pusztai, posta Tolna-Tamási. 5434

Vetőmag.
Ligóvíz zab, rendkívül bőtermő, mm.-ként 20 koronáért; Prairie királynöje **tengeri,** mm.-ként 10 koronáért, Boglár állomáson feladva, szállít: Gáll Ernő ur gazdasága, B.-Boglár. 5381

Akácza
csesmeték 3-4 évesek lakóházba, erős gyökereitűk, 100-150 cm. magasságban 15 korona özre, valamint sorfának alkalmas özögöbök is kaphatók: Tarnai Vilmosnál, Pta-Nagykut, u. p. Apostag. 5330

Birtokbérlet.
500-700 kat. holdas, jó rónavideken, pusztán rendez birtok kerttel és gazdasági épületekkel, közel városhoz és vasúthoz, azonnali átételre keresztek. Ajánlatokat lehetőségtulajdonosoktól kér Gerlach Péter Temesvár, Erzsébetváros, Stefánia-ut 4. 5392

Birtok
felparcellálása miatt bérzadaságom április 24-én megvezintik, így az öszszfundus **instruktus eladásra kerül.** Jármos-ökrök, 1000 középfinom juhnyáj, mongolicea sertések, tehének és növendékek, csikók. Továbbá 8-as Shuttleworth öszp-lőkészlet, szalmaelevátor, fűrés, tizedes mérleg, kézi fecskendező, rosták zsákolóval, trieur, gözteniéri-morzsoló, repavágó, szecshavágó, járgány, egyező-és kettős vasék, vas-és laborona, fűhengerék, szénagyűlők stb. Korcso-és bográz műhely felszerelés, pinczfelszerelés, özmalom berendezés, 21-es Grunzféle hengerezék, Hoerdő-féle kopáló, ködkürt, végül szobatorok és 100 mm. tavaszi magbükköny. Megtekinthetők **somogy-szakácsi bérzadaságban,** hová kérdésezők-döcek is intézhetők. 5382

Tökmag.
A szürke indiai mamuth és vörös chinai keresztezéséből származó óriás gazdasági tök, kiválóan eltartható és bőtermő rendkívül. Egynek-egynek súlya átlag 60-70 kgr. Ugy a szarvasmarhák, mint a disznók igen szeretik és hústartalmánál fogva. Vetés ideje: Április-május. Magzártságot kat. holdanként 2 kiló. Bejegy Ödönénnél földbirtokos, Szombathelyen (Vas megye), kilója 3 koronáért kapható. 5326

Kitűnő
karban, 4, 6 és 8 lóerőjű **Shuttleworth gőzgaritórak** jutányosan eladók. Gépgyár, Budapest, VI., Gyár-utca 50. szám. 5379

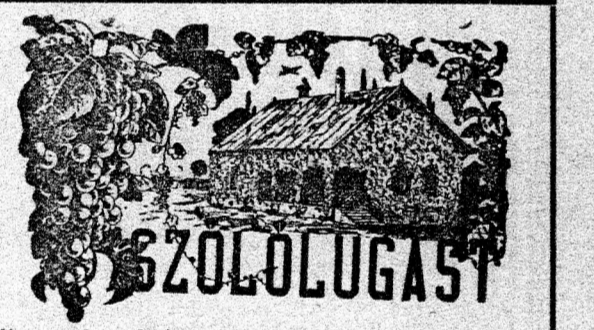
Vetőmagvak.
Míg a készlet tart eladó: Hanna-árpa, Tavaszbuza, Probst-és Bayer-zab. Nagy-németgyházi gazdaság, posta Bicske, Fejérmegye. 5385

Az amerikai szőlőiskola állami felügyelet és segélyvel lett létesítve. **Legelősebb árak!** Városok, községek, özözetek, egyletek és uradalmak hiteire is. 5435

A ki Pokorny József nyug. kapitány és volt földbirtokosnak, ki 1898-ban Kétegyházán lakott, mostani pontos lakezimet ismeri, az egyen szives azt **M. Dukes Nachf. Wien, I., R. 041340.** megírni, honnan ezért kiadásai fedezésére 4 koronát kap. 2248

Vetőmagnak
zabmentes tavaszi bükköny prima árpa, tavaszbuza, lenmag nagy és aprószemű és egyéb magvak, tarkabab csel d-conventiónak kapható 2161
Löwy J. Józsefnél, Nagyváradon.

SZŐLŐLUGAST
űtessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld és homoktalajon.
Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kuszó természetű), mert nagybörzsés, ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol igaznak alkalmas fajtákat ültettek, azok bőven ellátják házuakat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskataly és más édes szőlőkkel.
A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbő díze anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.
A fajok ismertetésére vonatkozó éznes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, a ki ezimét egy levelezőlapon tudatja.
Cím:
Ermelléki első szőlőőjtványtelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Tavaszi telepítésre kitűnő faj Kosárfüzüdgvényokat
ajánl jutányos áron s kívánatra árjegyzéket küld 2164
„Irma nemesfűztelep” kezelősége
GALGÓCZ (Nyitram.)

Hirdetési ár minden szöden szö A legkisebb

Betöltés

BETÖLTENDI
Gazda
segédtségi állatöltendő. Pályázók latik, hogy keres a magyar és n — utóbbit legalább hirt, okleveles gá néhány évi gyak dalmzás: 500 ko és szabad ellátás. nyok bizonyítva kal — melyek vés detnek — felszer pel együtt, 6 mő kovich Iván gróf feltlyelőségehő Széyér, ezimzen

Gazdasági
állás betöltendő f lombban. Pályázók egy évi alkalmat mutathatnak, forr venyekkel: urada hoz, Hetesvár. (Som

Irno
nyitrammegyeli urad velteti: csakis gya szakértelménél má magyar, német s boszár, küldje bizr solatokkal ellátott nyát: Sebő Imre Wurm-udvar.

Gazdasági
képzést, gyakorlati és teljes ellátás Szépiáru, számvit előnyben részesül posta Királytelek tartó.

Egy eré
megbízható gazdát áprilistól bérbeadó. haszonmínőségben, haszonidő óta van zában, küldje h másolatot ellátott igények megjelöl zír Károlyhoz Barc

Azonna
belépére kereske szági tanintézetet v ves-iskolát végzett korlattal bíró, nőtlek fiatal embert, a ki nyelven kívül a tő német nyelvet is f dalmzása teljes ell kezdedben 240-300 k Bizonyítvány másol melyek vissza na nek — felszerelt pé alábbi címre: Míchnik Gyula f Trebozót, u. p. T Márton.

ÁLLÁST KE
Könyve
nő, 12., a kettős ben mérlegképes, német levelező, k ideig egy bellerje birtokon mint szán tehénészet és a bele teendőnek feltlyel megbízva, szerény mellett azonnali belé keres. Jó bizony rendelkezik. Ajánlat sz. alati e lap kiad kér.

Önálló
gazdáltsági áll egy a magyar-özvő akadémiát végzett, vallásn, 18 évi gyak a mezőgazdaság ösz jártas gazdálts. f gyarul, németül és állást bármikor el Czim a kiadóhivatal

Gazdasági i
végzett, nőlen seg magyaryl és néme intenzív gazdasági hosszabb ideig mák naméri uradalom l-re felvetetik. B másolatokkal ellátó melyek vissza nem Uradalom, Tarnamér ezimzen.

Hirdetési ár 25 szög 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásenként. A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom ter- mékei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a **hirdető cím- nek kitételeivel közlünk.**
KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Gazdasági segéd-tisztai állás azonnal be- töltendő. Pályázótól megkiván- tatik, hogy keresetény vallásu, a magyar és német nyelvet — utóbbit legalább szóban — bíró, okleveles gazdaság legyen, néhány évi gyakorlattal, Javá- dalmasz: 500 korona középső és szabad ellátás. Folyamodva- nyok bizonyítvány-másolatok- kal — melyek vissza nem küld- detnek — felszerelés, fénykép- pel együtt, 6 méltósága Dras- kovich Iván gróf uradalmának felügyelőségéhez, Baranya- Sellyére, czimzendők. 5403

Gazdasági irnoki állás betöltendő hetesi urada- lomban. Pályázók, kik legalább egy évi alkalmazást már fel- mutathatnak, forduljanak kör- vényeikkel: uradalmi főtitárság- hoz, Hótesre. (Somogy-m.) 5404

Irnok nyitramegjel uradalmában fel- vétetik: csakis gyakorlattal bíró, szakértelmű fiatal ember, ki magyar, német s tót nyelven beszél, küldje bizonyítvány-má- solatokkal ellátott folyamodvá- nyát: Sebő Imre, Budapest, Wurm-udvar. 5425

Gazdaszony felvétetik vidéki urházhöz: megkivántatik, hogy igen jól főzőn, mosás, vasaláshoz ért- sen, baromfitenyésztés és tej- kezelés feladatát képezi. Évi fizetés négyezer korona. Aján- latok: Luczenbacher Miklósné- hoz, Peitend-re, Fejérmegye. 5420

Gazdasági irnok, képzett, gyakorlott, 400 korona és teljes ellátásra felvétetik. Szépiásu, számvitelben jártas előnyben részesül. Bashalom, posta Királytelek. Liptay tisztár- tó. 5432

Egy erélyes, megbízható gazdát keresek f. é. áprilisi belépésre. Olyanok, kik hasonlóságban már hoz- szabb idő óta vannak alkalmá- sában, küldjék bizonyítvány- másolatokkal ellátott ajánlatukat igényeik megjelölésével Krein- zár Károlyhoz Baros, Somogy-m. 5430

Azonnali belépésre keresek egy gazda- sági tanintézetet vagy földmí- ves-iskolát végzett, némi gyá- korlattal bíró, nőden, keresztény fiatal embert, a ki a magyar nyelven kívül a tót s esetleg a német nyelvet is bírja. Javá- dalmaszra teljes ellátáson kívül kezdetben 240—350 korona lenne. Bizonyítvány-másolatokkal — melyek vissza nem küldet- nek — felszerelt pályázatot az alábbi címre intézendők: Michnik Gyula földbírtokos, Trebozói, u. p. Turóc-Szent- Márton. 5418

ÁLLÁST KERESŐK.

Könyvelő, nős, i. r., a kettős könyvvitel- ben mérlegképes, magyar és német levelező, ki hosszabb időig egy belterjesen kezelt bírtokon mint számvé, nagy tehénészt és a belső majorság teendőinek felügyelőség volt megbíva, szerény igények mellett azonnali belépésre állást keres. Jó bizonyítványokkal rendelkezik. Ajánlatokat «3000.» sz. slatt e lap kiadóhivatalába kér. 5386

Önálló gazdasági állást keres, egy a magyar-óvári gazdasági akadémiát végzett, róm. kath. vallásu, 18 évi gyakorlattal bíró, a mezőgazdaság összes ágában jártas gazdasági. Beszél mag- yarul, németül és tótul. Az állást bármikor elfogadhatja. Czim a kiadóhivatalban. 5307

Gazdasági iskolát végzett, nőden segéd-tiszt, ki magyarul és németül beszél, intenzív gazdaságokban már hosszabb ideig működött, a tar- namérai uradalmában május 1-re felvétetik. Bizonyítvány- másolatokkal ellátott ajánlatok, melyek vissza nem küldetnek, Uradalom, Tarnaméra, Heves-m. czimzendők. 5433

Intézői-ellenőri állást keres meióbbi belépésre, debreczeni gazd. tanintézetet végzett gazda, ki 9 évi praxist nagyobb gróf uradalmaknál szerezte, igényei szerények. Czime a kiadóhivatalban. 5231

Kezelőtiszt vagy ehhez hasonló állást keres, bármikor belépésre, egy 12 évi kezelő- és 2 évi önálló tiszti működését kitűnő bizonyítvá- nyokkal igazoló, 34 éves, ev. ref. vallásu, nős, földmíves-isko- lát végzett gazdasági. Czime: Bertalan József gazdasági Lévra, Rákóczi-tér 5. 5316

Okleveles gazdasági, ki felsőbb gazdasági tanintézet- tet jeles eredménnyel végzett, 25 évi gazdaság-kezelői és tisz- ti alkalmazásában gyakor- lati jártasságot szerzett, az állat- tartás és tenyésztés minden ágában, tejgazdaság kezelésében, mag- és lakarmány-növé- nyek, cukorrépa, dohány és oltványzó művelésében; je- lenlegi szolgálatát képességei- nek és gyakorlati jártasságának megfelelőleg változtatni óhajtja. Ajánlatot „Szakember“ jellegé- alatt a Köztelek kiadóhivatalába kér. 5409

Gazdaszonymak vagy házvezetőnek, fiatal ha- jadon, róm. kath. nős, ki a ház- tartást, egy a bel-, mint a kül- gazdaságot érti, jól főz, előkelő urhoz vagy plebiánára, házve- zetésre ajánlkozik. Meghívások „Józa“ jellegre a kiadóhiva- talba. 5409

Gépeszi alkalmazás keres, nős, családos, 42 éves géplakatos; lokomobil, stabil és dinamó-gépkészítő víz- rája van, gépkészítést fűtéssel egybekötve is elfogad vidéken is. Czim: Durdás György gépész, Budakesz, Erdő-utca 137.

Birtok-kezelésben jártas gazdasági, ki az íródi teendőket avatott, nőden, 24 évi praxissal, mint ispán vagy segéd-tiszt áprilisi vagy május 1-ei belépéssel ajánlkozik. A cukorrépa-mint gabnaterme- lésben, egy tehénészt, mint sertés és juh-tenyésztésben szakismerettel rendelkezik. Igé- nyei szerények. Czime a kiadó- hivatalban. 5417

Ispáni állást keres egy földmíves-isko- lát kitűnően végzett, több évi gyakorlattal bíró, nős, kereszté- ny g. tiszt, aki 1000 korona övedékkal rendelkezik. Czime: Ifj. Stuhl Fülöp, Szélevény, Kun-Szolnokmegye. 5389

Kezelő tiszti vagy ispáni állást keres, 9 évi gyakorlattal bíró, 28 éves, ev. ref. vallásu, földmíves-isko- lát végzett, magyar, német és horvát nyelveket szó- és írás- ban bíró, nőstül vágó gazda- tás, kinek a gazdaság minden ágában kitűnő praxisa van. Czime a kiadóhivatalban meg- tudható. 5386

Ispán, földmíves és tejgazdasági szak- iskolát végzett, 12 évi gyakor- lattal, melyből 5 évig egy bel- terjes fizetű bírtokot kezelte, állást keres. Tehénészt, hizla- lás, vásárlásban, dohány- és cukorrépa-termelésben, könyv- vezetésben jártas. 30 éves, ev. ref. vallásu (kis család). Megkeresések a kiadóhivatalba kéretnek. 5307

2 évi gyakorlattal bíró, földmíves és tejgazdasági szakiskolát végzett, 23 éves, ev. ref. vallásu, had- mentes, nőden egyén, ki a gazdaság minden ágában szak- képzett, segédi, ellenőri vagy hasonló állást keres, bármikor belépésre. Czim: Papp József, Gige, Somogy-m. 5394

Földmíves és tejgazdasági szakiskolát vég- zett, 22 éves, róm. kath. vallásu, 2 évi gyakorlattal bíró, erélyes fiatal ember, jelenben is, má- sodik évtől fogva mezőgazdasági szeszgyárral egybekötött nagy uradalomban mint gazdasági irnok van alkalmazva, szerény- nyekkel, bármikor belépésre hasonlóságú állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 5412

Tejgazdasági iskolát végzett nőden egyén, kitűnő tejgazdaságokban 11 évig mint sajt és vajmester műkö- dött, hasonlólag vagy tehénészt felügyeletével együttes állást keres. Czim: Gyakorlott jel- alait a kiadóhivatalban. 5395

Levelező és könyvelő segédi állást keres egy kereskedelmi akadémiát végzett és gyakorlatilag képzett keresztény fiatal ember, akár a fővárosban, akár a vidé- ken. Szíves megkeresések az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóságához in- tézendők. 5396

Emőd József (Budapest, Szentkirályi-utca 22.) ajánl egy **kiváló szak- embert** nagyobb bírtokra számtartónak, kezelő- vagy fel- ügyelő tisztnek. Igényei szeré- nyek. Kitűnő bizonyítványok. Tudakozódhatni főntebből. 5409

Kertész állást keres azonnali belépésre, ki már nagyobb uradalmakban mint műkertész hosszabb időn át működött. Haubner Mihály, Szatmár. (Krássó-Szörény-m.) 5409

Földmíves-iskolát jeles és kitűnő eredménnyel végzett, 4 évi gyakorlattal bíró, nős egyén, bármikor belépésre állást keres. Szíves megkeresé- seket: „K. F.“, Jászladány, II. ker., 519. sz. kéretnek. 5410

Intézői, ispáni vagy hasonló állást keres, 27 éves, energikus, gazdasági tanintézetet végzett, keresztény, nőden férfi, ki a magyar és a német nyelvet teljesen bírja és horvátul beszél, több évi gyá- korlattal rendelkezik és a gazda- ságnak, mint az állattenyésztés- nek minden ágában, továbbá a szőlőművelésben és borkezelés- ben jártas. Jó bizonyítványai rendelkezésre állanak. Most ön- álló gazdasági állásban van. Czim: Wolnovits Sándor, Alsó- Nyáregyháza, Pestmegye. 5411

Irnoki, segéd-tiszt, vagy ehhez hasonló állást keres egy a földmíves- tejgazdaság és a kassai szesz- főzői tanfolyamot végzett 27 éves, róm. kath. egyén, 2 évi gyakorlattal, beszél és ír magya- rul, németül. Jelenleg is segéd- tiszt állásban van. Czim: „Am- bil- cizózu“ jellegé alatt a kiadó- hivatalban. 5429

Intézői vagy ehhez hasonló állást keres, 34 éves, keresztény, a debre- czeni gazdasági tanintézetet végzett gazdasági, ki 13 évi gyakorlattal rendelkezik a a legutóbbi 8 év alatt mint ispán működött az ország egyik leg- belterjesebb uradalmában, egy az állattenyésztésben, tejgazda- ságban, hizlásokban valamint a szem- és takarmánytermelés- ben, dohány s cukorrépa mű- velésben kiváló jártassággal bír. Állást azonnali is elfogal- hat. Czim a kiadóhivatalban. 5428

Számtartói, ellenőri, segédi állást keres azonnali belépésre, 27 éves, róm. kath., gyakorlattal bíró, tanin- tézetet végzett gazdasági. Beszél, ír magyarul, németül, tótul teljesen. Irásbeli munkákban, számszámok vezetésében telje- sen jártas. Esztig 3—4000 kor. cautióval rendelkezhetik. Meg- kerésések, feltételek és fizetés megjelölésével, **gazdasági tanintézet igazgatóságá- hoz, Kassa,** czimzendők. 5427

Számtartói, ellenőri állást keres, 25 éves, nőden, i. r. fiatal ember, ki jelenleg is ily minőségben van alkalmazva s ki a kettős könyv- vezetésben kiváló a gazdaságban is jártas. Szíves ajánlatok „Szerény“ jellegre a kiadóhiva- talba kéretnek. 5428

ÁLLATOK. **Süldő eladás.** 40 darab szép éves süldő, kis- jeni fajta, darabonként 50 kiló átlag súlyban, eladó. Közlebbit meg tudhatni Sugár Manó inté- zőnél, Resznek, Zalamegye. 5384

Fürlőső mőn eladó, 5 éves, 171 cm. ma- gas, erős testalkatú és esontoz- zati, szép idomzatú. Pej. Czim: Jurenák Lajos, Pa-Tenyő. 5406

Eladó malaczkok. Gróf Mailáth József ur zempőn- megyei perbenyiki uradalmában tisztavérű 8 hetes **Yorkshiri malaczkok** vannak eladók, darabonként 24 korona árban. Idősebb minden hétel 2 kor- nával drágább. Levélbeli meg- kerésésekre választ ad az ura- dalmi tisztartó. 5400

Eladó. Falklandi, record: 1 p. 23 m. p. és Georg L. Napoleontól, record: 1 p. 29 m. p. (Amerikából) szá- maznak, 3 pár, páronként 700 forint, 1 pár fekete kanca, 1 pár pej kanca, 3—4 évesek, megfe- lők nyegyesben is. Elsőrendű juckerek. Továbbá 1 mén, 2 éves 350 forint. 5407

Ügető lovak Falklandi, record: 1 p. 23 m. p. és Georg L. Napoleontól, record: 1 p. 29 m. p. (Amerikából) szá- maznak, 3 pár, páronként 700 forint, 1 pár fekete kanca, 1 pár pej kanca, 3—4 évesek, megfe- lők nyegyesben is. Elsőrendű juckerek. Továbbá 1 mén, 2 éves 350 forint. 5407

Bikák, 2 darab simmenthali fajta, 1/4 — 1/2 évesek, 300 és 350 forint. Megtekinthetők Chernel György gazdaságában, Tömörd, u. p. és távra Csepreg, vasúti állomás Szombathely. 5407

Tenyész-sertések. Igen szép, tenyésztésre kivá- lón alkalmas, fehér göndör- szőrű mangalica, 10 drb 2—3 éves kanca, 95 drb 1 éves kanca, 2 drb 1/2 éves kan, 6 drb 1 éves kan, 40 drb 1 éves ártány ju- tányos áron, együtt vagy kisebb részletekben is eladók. Dunántul, Budapesttől 15 vonalon 2 óra. Czim a kiadóhivatalban. 5414

Páva és fajbaromfi! Pávákat elad vagy fajbaromfiak- ért elcsérel. Eladó fajbaromfiórl árjegyzéket kér: Bass intéző, Török-Kanizsa. (Torontál-m.) 5406

Félvér Orpington kakasok kap- hatók darabonként 5 koronáért **Eperjes Belsőnél Péczel- en,** Pestmegye.

Másfél éves simmenthali jellegű, piros-tarka, erős esontozatu-tenyészképes **bikák,** olcsó áron eladók, Ba- lázsovcos Oszkár pusztá-csányi gazdaságában, Pusztá-Csány, posta, vasutállomás helyben. 5299

50 darab jó erőben levő tarka és keres- tezett **ókor-borju** eladó Schwarz Zsigmond maros-illyei bér gazdaságában. Rakodó álló- más helyben. 5419

Az **Ordódy-féle** tehe- nészet átvétele foly- tán lényegesen na- gyobbitott, országo- san törzskönyvezett **Heves-i telivér te- nyészetünkől tuberkulinra nem reagáló telivér simmenthali bikák** a ráczal- mási félvér tenyészetünkől pedig **magasvérű félvér simmenthali bikák** kerülnek eladásra.

Az állatok **Rác- almáson** vannak fel- állítva. 2133
Pajzs Gyula gazdasága
Ráczalmás Fejérmegye (vasut, hajó, Bu- dapest környékbeli telefon).

Páva és fajbaromfi! Pávákat elad vagy fajbaromfiak- ért elcsérel. Eladó fajbaromfiórl árjegyzéket kér: Bass intéző, Török-Kanizsa. (Torontál-m.) 5406

Félvér Orpington kakasok kap- hatók darabonként 5 koronáért **Eperjes Belsőnél Péczel- en,** Pestmegye.

Másfél éves simmenthali jellegű, piros-tarka, erős esontozatu-tenyészképes **bikák,** olcsó áron eladók, Ba- lázsovcos Oszkár pusztá-csányi gazdaságában, Pusztá-Csány, posta, vasutállomás helyben. 5299

50 darab jó erőben levő tarka és keres- tezett **ókor-borju** eladó Schwarz Zsigmond maros-illyei bér gazdaságában. Rakodó álló- más helyben. 5419

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma, u. p. Konecz

ajánl míg a kézzel tarti Konecz 100 kg.-ként nemesített minősé- gben:

államilag ólomzárolt: **Lóheremag I. Lóheremag II. Francia perje Csomós ebir**

Tűmagvak.

Cserháti tanártól meghonosított **óvári tak-répmag** melyet a magyaróvári szarvas- marhateny. egylet parasztagzda- 3 év óta 600 holdon felül tör- leten termelnek drassó magból **bőtermőség és eltarthatóság** miatt. Koránérő, fehér, hl.-ként 55 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9—15 mm. terméti:

duppauai zab **lóbab** **pernai lenmag** **székely tengeri,** koral **királyné tengeri,** legbővebben termő

1902. Budapest 2 első díj; 1903. szeptember Kolozvárt gulyabell lehenekért és 3 éves bikákért **2 első díj.** Ezen gyorsan fejlődő, hatalmas esontozatu 2—3 éves

magyar bikákból Állandó készlet, árák 500—1000 korona.

Előjegyezhetni: **1903. első díjat nyert Pekingi kacsa** drbjára őszszel szállítva 8 kor. tojás tuzatja áprilisban 5 "

Polónyi által Angliából importált **Orpingtonok** drbjára őszszel szállítva 16 kor. tojás tuzatja áprilisban sárgáké — — — — 10 " fahéreké — — — — 20 "

Emdeni ludak drbjára őszszel szállítva 16 kor. **Amerikai diófák** száza — — — — 20 kor. **Vadgesztenye sorfák** száza — — — — 20 kor.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alantí czimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzzántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

Bérbeadandó birtokok:

Pestmegyében 1365 m. hold (8—900 szántó) lakóházzal gazdasági épületekkel, saját kezelés alatt. Évi bérlet 11.000 frt.

Pestmegyében 3200 m. hold, 1700 szántó, a többi rét, legelő. Lakóházzal, gazdasági épülettel, saját kezelés alatt. 16.000 frt és az adók.

Pestmegyében 2100 m. hold (2 puszta). Új kényelmes lakóházzal, gazdasági épületekkel, saját kezelés alatt. 16.000 frt és az adók.

Nógrádmegyében 1730 kat. hold (1100, szántó 4—500 legelő stb.) Saját kezelés alatt, 12.000 frt.

Beyer Károly,
Budapest, VI., Andrásy-ut 100.

Eladó!

100 mm. bőtermésű, kitünő minőségű

Lóbab.

2245

Közelebbi felvilágosítással szolgál:
Méltóságos Gróf Pálffy József jószágigazgatósága Szomolány
(Pozsony-megye.)

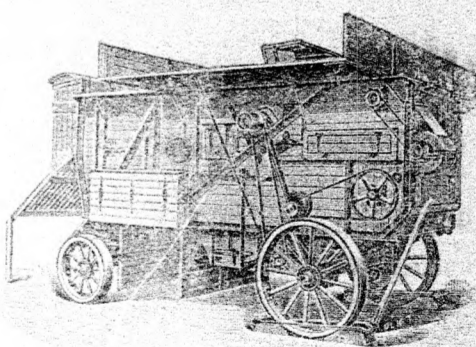
Gróf Teleki Gyula ur révbéri uradalmában, utolsó posta Solt

• 44 drb befogni való •
4 éves magyar tinó eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Wolf Ottó, urad. intéző.

2236

A Robey & Co. Ltd.-féle

világhírű gőzmozgonyokat, valamint aczélkeretű cséplőgépeket, utolérhetetlen kitünő anyagból készítve, ajánlom olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett.

Szücs Ödön, Robey & Co. Ltd. lincolni gépgyára
magyarországi vezérképviselőse

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utcza 66. szám.

"Patria" nyomdai részvénytársaság nyomása az Első magyar Papiripar r.-t. papirosán Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

A szegedi kenderfonógyár részvény-társaság, Szegeden

ajánl jótállás mellett valódi angol tégelyaczeiből készült

gőzeke sodronyköteleket

(Vezérképviselő: Beck és Gergely-nél, Budapest, V., Váci-ut 12.)
elismert legjobb minőségben és olcsó árban.

Ajánl továbbá aratógépekhez való

manila kévekötőfonalat

minden aratógép szerkezethez megfelelő gombolyításban, valamint gazdasági kötélárukat, kenderzsákokat stb. a legelőnyösebb feltételek mellett

2032

Egészséges, túl nem érett

LENKÓRÓKAT

melyek tehát a mag teljes megérése előtt arattattak és akként lettek kezelve, hogy azokat rostnyerésre fel lehet használni, bármely mennyiségben

átvesz, ugyszintén elvállal szerződésbeli kötelezettséget előírás szerint termelendő lenkóro átvételére nézve előre megállapított legmagasabb ár mellett

Salzmann és Társa
gyárigazgatósága SZEGEDEN.

2172

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

AZ O

Az országos

Egész évre 2

Gya

a Köztelek

beiratási o

1. Me

a Magyar

2. Te

A) G

Pesti Heng

B) G

3. Al

Tervez

1. Áll

feltételei. É

vételnél. Ad

szokások és

Vásárok és

Vásári díjak

Közvetítés.

rozás és poi

Differenciál

értékesítése.

Gazdasági h

értékesítésnél

egészségügy

szabályok is

4. Hit

akadémia

Tervez

A bud

papírok ár

váltó-hitel. A

hitel. A zsir

zetek mérle

törlesztő ter

5. Bi

sitó Szöve